

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Státní aparáty a jejich role v řešení
politického extremismu v ČR**

Martin Vachovec

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra Politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Diplomová práce

**Státní aparáty a jejich role v řešení
politického extremismu**

Martin Vachovec

Vedoucí práce:

PhDr. Petr Krčál, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

Poděkování

Rád bych poděkoval PhDr. Petrovi Krčálovi, Ph.D. za jeho cenné a podnětné rady, odbornou pomoc a za veškerý čas věnovaný vedení mé diplomové práce. Zároveň mé poděkování patří těm, kteří mě při psaní práce podporovali a poskytovali mi morální podporu – své rodině a rodičům, kteří vždy udělali vše proto, abych se mohl naplno věnovat studiu, dále své přítelkyni Michaele Patkové, která mi vždy byla zásadní oporou, a svým nejbližším přátelům, Janu Vokáčovi, Jiřímu Rytinovi a Tomášovi Vítkovi za veškerou jejich pomoc.

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	TEORETICKÝ RÁMEC PRÁCE.....	4
	2.1 Louis Althusser.....	4
	2.2 Howard Becker.....	10
3	PRÁVNÍ ASPEKTY EXTREMISMU V ČESKÉ REPUBLICE	17
	3.1 České právo a extremismus.....	17
	3.2 Státní aparáty České republiky pro boj proti extremismu	20
4	METODOLOGIE PRÁCE	26
5	BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA – SLEDOVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ EXTREMISMU OD ROKU 1996 AŽ DO ROKU 2017.....	30
	5.1 Sledované období let 1996 až 2000.....	30
	5.2 Sledované období let 2001 až 2005.....	37
	5.3 Sledované období let 2006 až 2010.....	39
	5.4 Sledované období let 2011 až 2015.....	43
	5.5 Sledované období let 2016 až 2017.....	45
	5.6 Shrnutí.....	46
6	MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY A POLICIE – SLEDOVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ EXTREMISMU OD ROKU 1997 AŽ DO ROKU 2018 .	50
	6.1 Sledované období let 1997 až 2000.....	50
	6.2 Sledované období let 2001 až 2005.....	54
	6.3 Sledované období let 2006 až 2010.....	56
	6.4 Sledované období let 2011 až 2015.....	59
	6.5 Sledované období let 2016 až 2017.....	63
	6.6 Shrnutí.....	65
7	ZÁVĚR.....	67
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	70

9	Resumé.....	80
----------	--------------------	-----------

1 ÚVOD

Téma politického extrémismu je jedním ze zásadních pro každý demokratický stát. Právě pečlivým uvažováním nad tímto tématem a formováním obranných či preventivních mechanismů si stát zajišťuje dlouhodobou imunitu před poškozováním základních principů demokracie a ochrany lidských práv. Téma samotné pak překračuje hranice napříč sociálními vědami, jejichž snahou bývá extrémismus analyzovat, vysvětlit či zachytit v čase. Cíl této práce je ovšem konkrétnější.

Ambicí této práce je sledovat roli státních aparátů České republiky, konkrétně však těch represivních, v řešení politického extrémismu na našem území od vzniku samostatného státu v roce 1993 po současnost. Podíváme-li se na aktuální statistiku vedenou Odborem bezpečnostní politiky spadajícím pod Ministerstvo vnitra, zjistíme, že v roce 2018 bylo evidováno 179 trestných činů s extrémistickým podtextem¹ (Ministerstvo vnitra České republiky 2019c: 8). S porovnáním s obdobnými daty získanými v roce 2017, kdy bylo evidováno 153 trestných činů s extrémistickým podtextem (Ministerstvo vnitra České republiky 2018a: 7), lze vypočítat nárůst aktivit vyhodnocených jako extrémistických. Aktuálnosti tohoto tématu napomáhá i vzestup různých politických hnutí napříč Evropou i stále častější populistické výroky, jejichž obsah bývá minimálně na hraně demokratické únosnosti. Za zmínění stojí například hlavní subjekt slovenské extrémistické scény, kterou je Ľudová strana Naše Slovensko, a která má zároveň od roku 2016 zastoupení v Národní radě Slovenské republiky. Hlavní představitel strany Marián Kotleba, dokonce v roce 2017 během voleb do Poslanecké sněmovny České republiky otevřeně vyjádřil podporu dlouholeté partnerské Dělnické straně sociální spravedlnosti. Problematickou bývá označována i německá Alternative für Deutschland,

---

¹ Konkrétně se jedná o úmyslné ublížení na zdraví, násilí a vyhrožování proti skupině a jednotlivci, nebezpečné vyhrožování, poškozování cizí věci, výtržnictví na sportovních a veřejných akcích, sprejerství, hanobení národa rasy, etnické či jiné skupiny, podněcování k národnostní a rasové nenávisti, podpora a propagace hnutí.

kteřá sice jako celek není v Německu ze strany státních orgánů označována jako extrémistická, nicméně Bavorským Zemským úřadem na ochranu ústavy byl kvůli vazbám na pravicově extrémistické prostředí sledován Petr Bystroň, předseda bavorské organizace AfD (Ministerstvo vnitra České republiky 2018b: 37-38). Na základě těchto dat je evidentní, že je politický extrémismus stále nezanedbatelným tématem.

Podstatnou pro účel této práce je nutnost pochopení, jak státní aparáty v České republice v rámci této problematiky fungují, jak politický extrémismus definují a samozřejmě jak své postupy v boji proti němu legitimizují². Vzhledem k časovému vymezení od roku 1993 až do současnosti je zároveň možné zachycení případného vývoje těchto dílčích atributů v čase. Pro interpretaci konkrétních strategií a způsobů v postupu proti politickému extrémismu se budu v práci opírat o teorii ideologie od Louise Althussera a o teorii nálepkování od Howarda Beckera. Teorie ideologie poskytuje ucelenější rámec toho, jakým způsobem represivní státní aparáty fungují a jaká je jejich úloha. Teorie nálepkování pak poskytuje širší vysvětlení toho, jakým způsobem státní aparáty mohou fungovat, či jaké prostředky a legitimizační nástroje využívají.

Cílem této práce je tedy zodpovězení výzkumných otázek „*Jaké jsou postupy státních aparátů české republiky v boji proti extrémismu?*“ dále „*Jakým způsobem státní aparáty České republiky své postupy legitimizují?*“ a také „*Došlo v čase ke změně postupů státních aparátů v boji proti extrémismu?*“.

Práce se nejdříve zaměří na představení teorie ideologie a teorie nálepkování pro pozdější interpretační zarámování získaných dat. Dále bude v práci představeno, jakým způsobem právo a Ústavní pořádek České republiky pracují s termínem extrémismus, respektive jak jej definují, které státní složky se jím zabývají

---

² Diskuze ohledně konceptualizace represí je obecně málo prozkoumané téma, minimálně ze sociologického či politologického hlediska, na což poukazuje například práce Jennifer Earl (Earl 2011: 273-278).

apod. Tuto část považuji za důležitou z toho důvodu, aby byla přehledně popsána problematika definice extrémismu nejen z politologického hlediska, ale zejména z právního, neboť právě z právního hlediska pak vycházejí analyzovaní aktéři. Metodologická část bude zaměřena na analýzu samotných dat. Zásadními daty pro tuto práci jsou výroční zprávy a informace poskytované Ministerstvem vnitra České republiky, Bezpečnostní informační službou a Policií České republiky, přičemž jejich struktura a způsob analyzování bude vysvětlen v metodologické kapitole. V rámci politického extrémismu se práce zaměří nejen na pravicový extrémismus, ale rovněž i na levicový extrémismus i extrémismus spojený s anarchismem. V závěru práce pak budou zhodnoceny získané poznatky.

2 TEORETICKÝ RÁMEC PRÁCE

Jak jsem již zmínil v úvodu, podstatnými pro pozdější interpretaci a zarátování získaných dat v této práci jsou teorie ideologie od Louise Althussera a teorie nálepkování od Howarda Beckera. Každé z nich bude v následujících řádcích věnována podkapitola, ve které se hlouběji zaměřím na vysvětlení jejich podstaty.

2.1 Louis Althusser

Esej „*Ideologie a ideologické státní aparáty*“ je hlavním zdrojem Althusserovy teorie ideologie. V tomto svém pojednání o ideologii se autor odráží od Marxovy poznámky, že zásadní podmínkou pro další produkci je reprodukce podmínek produkce. Althusser pak v návaznosti na to vysvětluje, že reprodukci podmínek produkce je zejména reprodukce produkční síly a reprodukce existujících produkčních vztahů (Althusser 2014: 1-2; 47).

Reprodukci pracovní síly lze rozdělit do tří složek, přičemž se jedná o *materiální reprodukci, reprodukci její kvalifikace a reprodukci podřízenosti pracovní síly vůči etablovanému řádu* (Althusser 2014: 49-52; srovnej s Kužel 2014: 224). Materiální reprodukci Althusser vnímá jako mzdu, kterou zaměstnanec získává. Autor ji zde popisuje jako pouhou nutnou část vyprodukované hodnoty, která je nepostradatelná pro samotnou vlastní materiální reprodukci, respektive přísun potravin, ošacení či střechu nad hlavou (Althusser 2014: 49). Reprodukce kvalifikace koresponduje s kapitalistickým systémem v tom smyslu, že se takový systém vyznačuje vysokou dělbou práce a specializací. Je proto zapotřebí pracovní sílu kvalifikovat, aby byla schopna účinným způsobem pracovat. V rámci získávání této kvalifikace si ale lidé osvojují ještě pravidla dobrého chování, přesněji řečeno se učí podřízenosti vůči etablovanému řádu (Althusser 2014: 51-52). Zde se dostáváme do situace, kdy se společnost podřizuje dominantní ideologii, jejímž cílem je udržet a zakrýt vykořisťovatelskou tvář společnosti i výroby (Althusser 2014: 32; 51). V marxistickém diskurzu lze tento stav popsat jako zpětný vliv nadstavby

na základnu. Podle Althusserovy teorie spadá nadstavba, jejímiž hlavními složkami jsou chápány politika (včetně práva) a ideologie, do sféry státu (Althusser 1971: 134).

Jelikož má tedy podle těchto premis stát významný podíl na fungování ideologie, a zároveň je pro stát nutné reprodukovat podřízenost pracovní síly vůči etablovanému řádu, je proto zapotřebí mít represivní prostředek, kterým bude moci subjekty přimět k práci a podřízenosti, a zároveň mít ideologický prostředek, kterým ideologii bude vytvářet. Těmito státními prostředky jsou ideologické a represivní státní aparáty³. Althusser i jiní autoři v tomto bodě upozorňují na to, že mezi těmito státními aparáty kromě jejich odlišných prostředků existuje jeden zásadní rozdíl – represivní státní aparát existuje pouze jeden, zatímco ideologických státních aparátů existuje mnoho (Kužel 2014: 224). Podle Althussera represivní aparát vychází z jediného centra, a to i navzdory jeho rozvětvení na jednotlivé složky, jako je armáda, policie, vězení aj., kdežto ideologické aparáty jsou decentralizované a nespádají pod ně pouze státní instituce, ale zahrnují ve velké míře soukromou sféru. Mezi ideologické státní aparáty autor zařazuje zejména rodinu, školství, náboženství a právo (Althusser 1971: 143). V tomto bodě je nutné upozornit na to, že ačkoliv Althusser tyto aparáty nazývá státními, přestože mohou být i soukromé, v pojmenování vychází z toho, co tyto aparáty zajišťují – státní ideologii. Ta je ztotožňována s vládoucí ideologií, jejímž cílem je udržení a reprodukce statusu quo a daných reprodukčních vztahů. Pomocí dominantní ideologie, kterou ideologické státní aparáty reprodukuje (a která je zároveň ideologií vládoucí třídy), jsou

---

³ Ohledně státních aparátů je důležité si uvědomit, že navzdory jejich rozdělení na ideologické a represivní, každý z aparátů plní obě funkce. Althusser však v rámci každého z aparátů rozlišuje jeho primární a sekundární funkci. Například ohledně represivních státních aparátů zdůrazňuje jejich primární legitimní prostředek, čímž je přímé či nepřímé násilí, nicméně například z důvodu reprodukce a vnitřní koheze uvnitř policejních nebo armádních složek je zapotřebí i ideologické funkce. To samé platí i pro ideologické státní aparáty, kdy například pro účely „vychovávání“ je zapotřebí represivních prostředků (mnohdy však spíše symbolicky) jako jsou různé druhy trestů, selekce, omezení apod. (Althusser 1971: 145; Althusser 2014: 85-87).

jednotlivé ideologické státní aparáty navzdory svým odlišnostem a diverzitě sjednoceny (Althusser 1971: 144-145).

Dalším důležitým faktem ke státním aparátům, na který Althusser upozorňuje je, že státní aparáty odděluje od státní moci, neboť státní aparáty představují širší pojem. Proto Althusser veškerý reformismus, který ponechává státní aparáty a stát jako takový, odmítá. Jako nutnost naopak vidí radikální proměnění struktury včetně fungování státních aparátů. Nestačí totiž získat jen státní moc, je zapotřebí rozbít dané státní aparáty, které právě představují reprodukci vztahů vykořisťování (Kužel 2014: 225; Althusser 1971: 146-147). Všechny ideologické aparáty tedy skrze své ideologické produkty vytvářejí závislost lidí vůči stávajícímu uspořádání. Této podřízenosti se dosahuje procesem stávání se subjektem, který Althusser označuje jako ideologickou interpelaci či ideologickou výzvu (Kužel 2014: 231; Elliot 2009: 208-209).

Pojďme se nyní blíže zaměřit na Althusserovo pojetí ideologie. Louis Althusser tvrdí, že ideologie jako taková nemá dějiny (Althusser 1971: 161-162; Kužel 2014: 226). Ideologie, respektive v jejím obecném slova smyslu, má podle něj transhistorický charakter a je věčná⁴, oproti konkrétním jednotlivým ideologiím, jako jsou například ideologie fašismu, křesťanství apod., které dějiny mají a jsou historicky podmíněné i přechodné, můžeme u nich datovat jejich vznik a případně i zánik. Důležitým rysem v rámci Althusserova pojetí ideologie je skutečnost, že konkrétní ideologie není jen nějakou iluzí, má totiž i konstitutivní funkci, jíž je již zmíněná reprodukce podmínek produkce (Kužel 2014: 227-228).

Vrátíme-li se k mechanismu ideologické interpelace či ideologické výzvy, kdy dochází k podrobení se ideologii, rozlišujeme v této souvislosti dvě kategorie, jimiž jsou *subjekt* a *individuum*. Vztah mezi těmito kategoriemi je následující –

---

⁴ Zde lze identifikovat vliv psychoanalýzy, který je vetkán do Althusserova myšlení i jeho teorie. V tomto případě se jedná o přirovnání toho, že konkrétní ideologie jsou projevem obecnější struktury ideologie obdobně jako sny jsou projevem nevědomí (Althusser 1971: 161; Kužel 2014: 227).

existuje ideologie, která směřuje na individuum svoji ideologickou výzvou. Tato ideologická výzva vybízí individuum, aby ji přijalo a podřídilo, čímž by se individuum stalo subjektem (Althusser 2014: 188, 190). Kategorie subjekt⁵ je tedy výsledkem působení ideologických interpelačních sil, vůči kterým je předchozí kategorie individuum vystavováno, a je tedy něčím přechodným, co tyto interpelační síly teprve přijímá. To, že individuum na tuto konkrétní a na něj směřovanou výzvu reaguje, znamená, že samo sebe uznalo jako adresáta ideologické interpelace. Takové individuum se v budoucnu z tohoto důvodu cítí a chápe jako unikátní jedinec, respektive se uznalo za jedinečný a nezaměnitelný subjekt (Althusser 2014: 190).

Vyvstává teď ovšem otázka, kdo vlastně vyzývá, respektive interpeluje? Zde Althusser poznamenává, že každá ideologie předpokládá existenci nadřazeného centrálního Subjektu⁶. Ve jménu tohoto Subjektu dochází k interpelaci i konstituci jemu podřízeným subjektům. Aby se individuum mohlo stát subjektem pomocí interpelace, je zde nutný předpoklad toho, že se tím zároveň podřizuje autoritě Subjektu. Zde, jak Petr Kužel upozorňuje, je nutné nezapomenout, že Althusser využívá dvojznačnosti francouzského slova „*sujet*“ (tedy subjekt)⁷, což může označovat jednak subjekt v běžném slova smyslu, a jednak také význam „poddaný“ (Kužel 2014: 232; srovnej s Althusser 1971: 182). Takový vztah mezi sub-

---

⁵ Petr Kužel ohledně tohoto bodu podotýká, že Althusser je v tomto výkladu v určité míře neukotvený, neboť na jedné straně tvrdí, že individua jsou *vždycky-už* subjekty, a straně druhé, že se individua transformují v subjekty až teprve pomocí ideologické výzvy. V tomto výkladu by se tak ovšem ideologická výzva neobrátela na individuum, ale na „vždycky-už subjekt“ (Kužel 2014: 232).

⁶ Althusser jej označuje velkým počátečním „S“ pro rozlišení od běžných či podřízených subjektů psané malým počátečním „s“ (Althusser 1971: 178).

⁷ Ohledně tohoto označení zaznívá často kritika, zejména v debatách mezi strukturalisty a post-structuralisty, přičemž hlavním předmětem těchto debat je otázka nakolik je „subjekt“ pouhým lingvistickým konstruktem (Gündogan 2010: 54-55).

jektem, popřípadě subjekty, a Subjektem je označován po vzoru díla francouzského psychoanalytika Jacquese Lacana jako dvojitá zrcadlová struktura (Althusser 1971: 180-181; Elliot 2009: 208-209).

Althusser zrcadlovou strukturu ideologie vysvětluje tak, že Subjekt skrze konkrétní ideologickou interpelaci, kterou může být například náboženská ideologie některého křesťanského ideologického státního aparátu, uznává svou identitu, v tomto případě například dobrého křesťana, čímž zároveň uznává i toho, kdo jej interpeloval. V tu chvíli se Subjekt stává zrcadlovým odrazem subjektu a subjektům, kterým poslouží jako vzor jejich vlastní identity (Althusser 1971: 178-179). Ideologie tak funguje pomocí dvou základních mechanismů, jimiž jsou mechanismus rozpoznání a mechanismus nerozpoznání. Funkci těchto dvou mechanismů, které jsou navzájem provázané, vysvětlím v následujících řádcích.

Skrze ideologické rozpoznání je subjektu umožněno rozpoznat nejen sám sebe jakožto subjekt, ale kromě vlastní sebeidentifikace i identifikaci jiných osob i pochopení daného jednání určitého subjektu jako jeho vlastní jednání (navzdory tomu, že v jistém smyslu skrze něj jedná vlastně ideologie samotná) (Althusser 2014: 263, Kužel 2014: 234). Petr Kužel zde dodává, že podle Althussera „není praxe bez ideologie“⁸. Dostáváme se tak k druhému z mechanismů – ideologickému nerozpoznání. To subjektu znemožňuje poznání tohoto mechanismu, včetně poznání toho, že takový mechanismus vůbec existuje. Funkce ideologického rozpoznání brání subjektu v tom, aby subjekt poznal, že je již jako subjekt konstituovaný. Je tak vytvářena iluze, že je jako subjekt autonomní. Subjekt dokonce není schopen rozeznat, jakými ideologickými praktikami je konstituovaný. Ideologie tak pomocí mechanismů rozpoznání a nerozpoznání formuje to, co je ideologicky

---

⁸ S odkazem na Althusserovo dílo *Sur la philosophie*, kde zmiňuje, že v každé sociální praxi vycházející z produkce ekonomické, vědecké, právní, morální, politické či umělecké, jsou jednající lidé, kteří ať už chtějí nebo nechtějí (nejčastěji však nevědomě), podřízeni odpovídající ideologii (Kužel 2014: 234).

konstituováno, jako přirozený fakt (Kužel 2014: 234-235; srovnej s Elliot 2009: 209).

Althusser se dále zabývá materialitou ideologie. Pojímá totiž ideologii jako něco materiálního a pokouší se vytvořit skutečně materialistickou teorii ideologie. Ideologie samotná je totiž v Althusserově pojetí vždy materializovaná v ideologických státních aparátech a jejich praktikách, zároveň však i v jednání subjektu, který je té dané ideologii podřízen⁹. Je nutné si uvědomit, že ideologii nelze redukovat na existenci určitých idejí bez nějakého materiální a reálného nosiče, kterým jsou právě státní aparáty (Kužel 2014: 241-242). Subjekt proto jedná podle rituálů a předepsaných praxí dle ideologických aparátů, ale také si příslušně k nim formuluje svá přesvědčení. Ideologické aparáty tak vytvářejí jediný produkt ve dvou formách, respektive jedné materiálně existující, což je fyzické jednání subjektu, a v druhé psychické, což jsou ideje ve vědomí subjektu. Althusser tento fakt shrnuje tak, že neexistuje žádná praxe kromě skrze a v ideologii a žádná ideologie kromě skrze a pro subjekty (Althusser 1971: 169-171).

Na základě této teorie se tak domnívám, že její optikou lze nahlížet i na represivní státní aparáty České republiky. V České republice máme vlastní systém represivních složek, jejichž cílem je kromě udržování pořádku a bezpečnosti i udržování a reprodukce platné ideologie, v našem případě ideologie liberální demokracie, jejíž přesný charakter vyplývá z Ústavního pořádku České republiky a mezinárodních úmluv. Nastane-li situace, kdy jsou občané České republiky, či celkově stát, konfrontováni se subjekty, které vyznávají jiné myšlenkové hodnoty, a

---

⁹ Petr Kužel ve své knize *Filosofie Louise Althussera: O filosofii, která chtěla změnit svět* zajímavě uvažuje nad tím, proč se podřizujeme ideologii tak snadno. Domnívá se, že jedním z vysvětlení je skutečnost, že se chceme sami se sebou sjednotit. Nejen sebe, ale také svůj obraz, snažíme se, aby naše jednání odpovídalo obrazu, který o sobě máme, který je zároveň ve skutečnosti produktem interpelačních praktik. Jelikož je člověk reálně rozštěpen na individuum a subjekt a nemůže vyloučit onu subjektovou část, postupuje opačným směrem – tedy snaží se zcela subjektivizovat a potlačit individuum. Snaží se tak co nejvíce podřít ideologii. Lidé se tak nejenže chtějí zcela podřít ideologii, ale vyloženě po tomto podřítí touží (Kužel 2014: 255).

především usilují o aplikaci vlastních ideologických východisek, je nutné povolat represivní aparáty státu, aby vůči takovým případným zásahům do všepřátelné ideologie stávajícího státu sami zasáhly a subjekty adekvátně potrestaly.

2.2 Howard Becker

Kniha „*Outsiders*“ od Howarda Beckera bývá označována jako hlavní zdroj teorie nálepkování¹⁰. Jedná se o teorii, která vznikla v 50. a 60. letech 20. století. Předmětem výzkumu této teorie bylo studium deviantního chování. Teorie vychází ze symbolického interakcionismu¹¹.

Klíčovým problémem v rámci sociální deviace je otázka normality – co je normální, a co je odchylné, respektive deviantní chování? Častým problémem v této otázce už může být pouhý kulturní rozdíl, neboť co jedna kultura pokládá za normální může být v jiné hodnoceno i sankcionováno jako deviantní (nehledě například na odlišná ideologická východiska). Deviací chápeme chování odchylné od společensky přijatých norem, a může se týkat jednak chování jedince, tak i celých skupin (Raybeck 1988: 372-373). Nicméně zde problémy ve vyhodnocování toho, co je deviantní nekončí. Záleží totiž i na otázce, od jakých norem se chování odlišuje, může se totiž jednat o normy zvykové či obyčejové, či zákonné. Dále je pak významné i hledisko míry porušení norem, neboť jak například uvádí Radomír

---

¹⁰ Co se týče označení této teorie, panuje okolí ní v literatuře celková nejednotnost. Kromě teorie nálepkování se používají názvy jako například teorie etiketizace, teorie stigmatizace, teorie sociální interakce, značkovací teorie a také teorie labelingu. Labeling je název odvozen z originálního anglického slova label, což je nálepka, štítek, etiketa (Urban, Prošek 2008: 160).

¹¹ Jedná se o směr, který vznikl ve 30. letech 20. století v Chicagu. Symbolický interakcionismus tehdy definoval Herbert Blumer ve své knize *Symbolic Interactionism* a stojí na několika základních tezí, které lze shrnout do následujících čtyř bodů – význam je tvořen v interakci, význam je interpretován a označován pro sebe, aktéři jednají na základě významu, a kolektivní jednání je integrací individuálního jednání (Blumer 1986: 81-83).

Havlík, vstupování na přechod pro chodce na červenou je nezákonné, nicméně porušení této normy se účastní každý den mnoho lidí, a společností to bývá relativně akceptovatelné, oproti jiným porušením norem (Havlík 2005: 103).

Právě výkladem deviace svojí optikou si teorie nálepkování získala velkou popularitu. Howard Becker hned na začátku své knihy popisuje, že na deviaci lze nahlížet třemi způsoby. První způsob, který charakterizuje deviaci, je definice podle statistiky. Zde se deviantním stává vše, co se jakkoliv liší od daného statistického průměru. Becker tuto definici popisuje pomocí příkladu týkajícího se zemědělství, kde je jasně daná průměrná výška stonku kukuřice, tedy kterýkoliv kratší či větší je deviantní. Zároveň uvádí, že je-li ve společnosti většina lidí tmavovlasá a píšící pravou rukou, jsou lidé píšící levou rukou či lidé s jinou barvou vlasů také deviantními (Becker 1963: 2). Na deviantní chování pak lze ještě nahlížet optikou patologie, respektive že deviace je projevem či výsledkem nějaké nemoci člověka, označeného za devianta. Významným je třetí způsob vnímání deviace, kdy nám Becker v rámci své teorie nálepkování říká, že deviaci vytváří společnost. Různé sociální skupiny vytvářejí pravidla, která se pokoušejí vynutit. Outsiderem se pak člověk stává přesně v okamžiku, kdy je pravidlo vynuceno, a on jej nějakým způsobem poruší. Outsidera poté společnost vnímá jako někoho, komu není možno věřit, že je schopen žít ve společnosti daných pravidel a zákonů. Vystává však otázka, co když má onálepkovaný člověk odlišný pohled na věc? Co když outsider neakceptuje pravidla ani nepovažuje ty, co je zavedli, za kompetentní či legitimní? V tu chvíli se pro daného člověka mohou outsidersy stát právě jeho soudci (Becker 1963: 1-2).

Je proto důležité zkoumat interakci mezi jedinci, zejména mezi těmi, kteří vytváří tyto normy a narušitele hodnotí, a mezi těmi, co jsou označováni za narušitele/outsidery společenských norem. S touto interakcí souvisí i aplikace sankcí za porušení těchto norem (Grattet 2011: 187). Becker zároveň upozorňuje, že nemůžeme vědět, zda nějaký akt bude označen za deviantní chování, dokud na něj nezareagují ostatní. Deviace tedy není žádným chováním, které samo o sobě někde dříme, ale jedná se o označení, které vzniká z interakce mezi pachatelem a těmi,

kterí na akt odpoví svojí označující reakcí. Nejedná se tedy o nějaký soubor charakteristických rysů skupin či jednotlivců (Becker 1963: 14).

Becker se dále zajímá o to, kým jsou sociální normy vytvářeny. Bývají to totiž mnohdy specifické sociální skupiny, které sociální normy zavádějí a jejich plnění vyžadují. Autor vysvětluje, že moderní společnosti nejsou jednoduchými organizacemi, kde ne každý musí souhlasit se všemi pravidly nebo jejich aplikací. Napříč sociálními třídami, etnickými skupinami či kulturními skupinami jsou různé difference v platných sociálních normách, které nemusí být sdíleny všemi jedinci napříč těmito skupinami¹² (Becker 1963: 15). Mimo jiné, sociální normy či pravidla mohou pochopitelně být i formálně zaznamenané v zákonech, což znamená, že při vynucení může být použita například policejní síla (Becker 1963: 2). Ovšem kromě otázky, kdo pravidla zavádí a na koho jsou mířena, se Becker zaměřuje ještě na jednu otázku – kdo může ostatní donutit k akceptování svých pravidel? Tímto se dostáváme do politických a ekonomických procesů, které pravidla vytvářejí a vynucují (Becker 1963: 17). Radomír Havlík na toto navazuje, když popisuje, že právě tato pravidla, podle nichž jsou deviace ve společnosti definovány, a zároveň i podmínky či způsoby jejich aplikace, jsou zavedeny „mocnými“¹³. Proto se může například stát, že jeden a ten samý přečin u dvou dětí, jednoho chudého a druhého bohatého, bude jednou shledán za trestuhodný čin, a jednou za obyčejnou klukovinu (Havlík 2005: 107).

Teorie nám pak umožňuje mimo jiné ještě dělit deviaci na primární a sekundární, díky příspěvku Američana Edwina M. Lemerta. Ten primární deviací chápe

---

¹² Becker zde uvádí jako příklad situaci, kdy například prohřešek ve víře jedince s ortodoxním židovským vyznáním bude v rámci jeho sociální skupiny označeno za těžkou deviaci, kdežto křesťan nebude tímto aktem vůbec zainteresován (Becker 1963: 16).

¹³ Mocnými autor označuje například bohaté, starší, muže, etnickou většinu apod. (Havlík 2005: 107). Koresponduje to tak například s různorodostí vnímání „mocných“ či respektovaných skupin napříč kulturami.

porušení sociální normy na základě původního podnětu. Z důvodu situačních, sociálních, fyziologických či psychologických faktorů je zapříčiněno nějaké odlišné chování. Hned za tímto prvotním prohřeškem následuje označení deviantní, a člověk je onálepkován jako deviant. Je pak otázkou, zda dotyčný tuto nově přiřknutou roli přijme. Celý proces se však komplikuje ve chvíli, kdy definujeme sekundární deviaci. Tu charakterizujeme jako reakci daného onálepkovaného jedince na chování okolí. V případě, že se vůči němu okolí začne vzhledem k jeho nové nálepce chovat nepřátelsky, může tento člověk svoji nálepkou přijmout za vlastní, začne na ni pod tlakem reagovat a časem se podle ní naučí i chovat (Thorsell, Klemke 1972: 393-395). Dostáváme se tak do problematického bodu, kdy jedinec pod tímto tlakem může rekonstruovat své vlastní já¹⁴, což povede k trvalé stereotypizaci a k trvalé akceptaci deviantní role (Sociologyindex.com 2019a). Instituce či organizace, které jsou konstruovány jako prostředí, které mají vést k nápravě těchto jedinců (například vězení, výchovné ústavy či léčebny), mohou pak paradoxně takového člověka nepřímo ještě více utvrzovat v jeho rekonstruování vlastního já za nové, deviantní já. Utvrzujícím faktorem v této rekonstrukci osobnosti pak bývají navíc ještě média, pro která bývá nálepka například jako extrémista či radikál senzacechtivou a šokující zprávou (Franzese 2009: 71-73; srovnej s Urban, Prošek 2008: 161-162).

Becker se dále zamýšlí nad tím, že je zajímavé, že se mnohé vědecké výzkumy a diskuze ohledně deviace zabývají spíše těmi, kdo pravidla porušují, než těmi, kdo je tvoří a vymáhají. Outsidery označuje pouze za konsekvenci celého procesu interakcí, jde tedy o to rozšifrovat zájmy těch, co pravidla vytvořili, a účel samotných pravidel, protože tato pravidla se nevytvořila sama ani automaticky

---

¹⁴ Zajímavou kritickou reflexi k tomuto bodu přináší práce Paula J. Hirschfelda, který na základě několika rozhovorů s mladistvými, kteří měli zkušenosti s různými druhy kriminality a také policejními represemi, nepotvrzuje rekonstrukci vlastního já jako samozřejmost. Podle analyzovaných dat jeho rozhovorů k rekonstrukci vlastního já sice dojít může, ale někteří jedinci mají vlastní způsob odosobnění vlastního chování a jednání, že následný trest či nálepkou interpretují jako neoprávněnou, respektive irelevantní vůči vlastní osobě (Hirschfeld 2008: 590-591).

(Becker 1963: 162-163). Becker tak přichází s označením *morálních podnikatelů* (v originále *moral entrepreneurs*). Těmi jsou ti, co pravidla vytváří (*rule creators*) a ti, co pravidla vymáhají (*rule enforcers*) (Becker 1963: 147, srovnej s Sociologindex.com 2019b). Co se týče těch, co pravidla vytvářejí, Becker považuje za takový prototyp takové skupiny reformního křižáka¹⁵. Toho současná pravidla či nastavení norem neuspokojuje, jelikož vnímá ve společnosti jakési zlo a cítí jako svoji povinnost tuto jakousi hrozbu napravit. Nicméně zde nejde jen o daný zájem takového morálního podnikatele o to, aby ostatní lidé začali dělat to, co on požaduje, ale jde i o to, že morální podnikatel vyloženě věří v to, že pokud ostatní lidé uposlechnou tato pravidla a budou dělat, co mají, bude to dobré celkově pro ně všechny. Když pak nakonec takový morální podnikatel uspěje v prosazení nějakých pravidel, stane se podle Beckera profesionálním objevitelem dalších chyb a nedokonalostí, které musí ve společnosti napravit. Po úspěšném nastavení pravidel nastává otázka, jak tato pravidla vymáhat. Becker píše, že se mnohdy nastavují zcela nové vymáhající agentury či úřady, jindy již existující agentury převezmou administrativu nad nově vzniklými pravidly. Ustanovením těch, co pravidla vymáhají, Becker považuje křižáckou výpravu za institucionalizovanou (Becker 1963: 153-157). Dostáváme se k finálnímu výsledku křižácké výpravy – policejní síla. U pozice policisty Becker shledává za zajímavé, že policistu nezajímá obsah pravidel, která vymáhá. Když se pravidla změní, bez jakýchkoliv osobních pohnutek začne automaticky vymáhat nové normy, respektive může začít trestat chování, které před změnou pravidel mohlo být zcela legitimní. Vymahatel pravidel je totiž v první řadě zainteresován v tom, že existence pravidel mu zaručuje práci, která spočívá v jejich vymáhání. Dokud mu určitá pravidla ospravedlňují jeho způsob života, lze identifikovat dva významné zájmy, které vymahatele pravidel motivují

---

¹⁵ Přirovnání ke křižákům Becker vysvětluje tím, že daný morální podnikatel, jež vytváří pravidla, obdobně jako křižák plně věří ve svou misi, a vnímá ji jako svatou. Jako praktický příklad uvádí prohibici, jež představovala touhu člověka po plném morálním zákazu gamblerství, neřesti apod. (Becker 1963: 148).

v jeho vynucující aktivitě. Je tomu jednak nějaké ospravedlnění existence jeho postavení, a jednak zisk respektu ze strany těch, s kterými se musí vypořádat (Becker 1963: 156).

Při ospravedlňování své existence a svého postavení se vymahatelé pravidel potýkají s určitými problémy. Za prvé musí demonstrovat ostatním, že problém, který je řešen pomocí nových pravidel, skutečně existuje, a je reálný, a za druhé že jeho pokusy ve vymáhání těchto pravidel jsou efektivní a účelné. Becker pak identifikuje dvě tvrzení, mezi kterými věčně vymahatelé pravidelně oscilují, při žádostech a hledání finančních fondů – že díky jejich aktivitám a úsilí se řešený problém blíží k úspěšnému vyřešení, anebo že problém je daleko komplikovanější a horší, než kdy předtím, a vyžaduje zvýšenou podporu pro to, aby byl držen pod kontrolou (Becker 1963: 157).

A právě onálepkování jedince bývá prostředkem, kterým si vymahatelé pravidel legitimizují svoji pozici. Pod tlakem toho, zdali je jejich práce vykonávaná kompetentně, zdali ji lze ospravedlnit, vymáhají pravidla a označují jedince či skupiny za outsidersy. Nálepka se tak může stát pouhým prostředkem toho, jak prokázat nějakou svoji aktivitu.

Máme-li tedy pomocí předchozí teorie ideologie pro účel práce nedefinované represivní aparáty a jejich úlohu obrany státem platné ideologie v podobě liberální demokracie, teorie nálepkování nám umožňuje nejen analýzu možného prostředku těchto státních aparátů, jak bojovat proti extremismu, ale zároveň nám poskytuje jakési psychologické informace o tom, že vymahatelé práv (*rule enforcers*), respektive represivní státní aparáty jazykem Louise Althuserra, skrze svoji aktivitu projevují dva významné zájmy, které je nutí pokračovat ve svých dalších vynucovacích aktivitách. Jak již bylo řečeno, těmito zájmy jsou zisk respektu před těmi, vůči kterým svoji vynucovací aktivitu vykonávají, a ospravedlnění své existence jako někoho, kdo vynucuje zákony. Zdali kromě užití nálepky jako svého prostředku v boji proti extremismu využívají české represivní státní aparáty i prvky ospravedlnění svých aktivit či existence, nebo zdali budou analyzovaná data

obsahovat pasáže korespondující s Beckerovým popisem motivačních zájmů vy-
mahatelů pravidel, se pokusím analyzovat v druhé části práce.

3 PRÁVNÍ ASPEKTY EXTREMISMU V ČESKÉ REPUBLICĚ

Účelem této kapitoly je představit právní aspekty vnímání extremismu v České republice. Pro pozdější analyzování postupu státních aparátů České republiky v potírání extremismu na našem území považuji za důležité představit, jakým způsobem jsou u nás nastaveny právní předpoklady, či právní „předporozumění“, v identifikaci toho, co je extrémní. V první části kapitoly bude představena problematika současného ústavního pojetí extremismu u nás. V druhé části kapitoly představím ty státní aparáty, které se zaměřují na boj proti extremismu a v České republice představují, pojetím Althusserovy teorie, represivní státní aparáty. Právě pomocí představení těchto jednotlivých represivních státních aparátů se blíže dostaneme k celkovému současnému vnímání extremismu v České republice, což bude vysvětleno v následujících řádcích.

3.1 České právo a extremismus

Termín extremismus je přesně tím slovem, jež je hojně užíváno, ačkoliv jeho význam bývá často chápán různým způsobem, nehledě na jeho časté zaměňování se slovem radikální¹⁶. Připočteme-li četné využití termínu i v masmédiích či i v obecné novinářské praxi, je pak za extremistu označován i pouliční výtržník, jelikož se tím spolehlivě přitahuje divácká pozornost. Celkově extremismus představuje střechový pojem, který zahrnuje všechny ideologie, které vystupují proti

---

¹⁶ „Extrém“ je slovo původem z latiny, jehož význam je „nejvzdálenější“ či „nejkrajnější“. V politické teorii chápáno tedy jako aktivita nebo ideologie, jež je nejvíce vzdálená politickému středu, nicméně obvykleji je však termín chápán jako ideologie či aktivita, která směřuje proti stávajícímu politickému systému, a klade si za cíl jej zlikvidovat a následně nahradit svojí vlastní alternativou. Oproti tomu „radikální“ je slovo, jehož latinský původ od slova „radix“ označuje „kořen“. Označujeme jím takové jednání, které „jde ke kořenu“, respektive se může snažit o reformu apod. (Charvát 2007: 9-10, srovnej s Backes 2007: 242-244).

stávajícímu režimu bez ohledu na to, z kterých pozic režim kritizují (Charvát 2007: 10-11).

Problém s vymezením extremismu z českého právního hlediska tkví v tom, že pojem není nikde v zákonných normách právního řádu České republiky zakotven. Jak uvádí Miroslav Mareš, pojem extremismus je v České republice zejména pojmem úředním. Znamená to, že není užívaný ani v trestním zákoně ani v trestním řádu (Mareš 2006: 4). Jak tedy lze stavět státní aparáty pro boj proti extremismu, nemáme-li jeho přesnou právně ukotvenou definici? Petr Černý, ve své publikaci „*Právní ochrana před extremismem*“, zdůrazňuje, že je proto nutné interpretovat následující ustanovení *Ústavy a Listiny základních práv a svobod* (Černý 2008: 21). Podíváme-li se nejdříve na ustanovení zakotvená v *Ústavě*, tak je to jednak článek 1. odst. 1, který normuje Českou republiku jako demokratický právní stát, jenž je založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Dále zmiňuje pátý článek *Ústavy*, kterým je ustavena možnost volné soutěže politických stran, a to jen v případě, že respektují základní demokratické principy a odmítají násilí jako prostředek k prosazení svých zájmů. V rámci článku 9 jsou využity odst. 2 a 3, přičemž se jedná o tzv. klauzuli věčnosti, která nám určuje, že změna podstatných náležitostí demokratického státu je nepřípustná, a dále je stanoveno, že výkladem právních norem nelze odstranit nebo ohrozit základy demokratického státu. *Listina základních práv a svobod* pak obsahuje následující ustanovení, která Petr Černý považuje v rámci interpretací za podstatné. Článek druhý, který obsahuje náboženskou i ideologickou neutralitu státu a jeho založení na demokratických hodnotách. Pak článek třetí, jež obsahuje zákaz diskriminace, který je směřován nejen proti diskriminaci ze strany orgánů veřejné moci, ale je jím zároveň uložena povinnost státu aktivně vystupovat proti diskriminaci jednotlivých osob či jejich skupin. Dále jsou zmíněny články 17 odst. 4, článek 19 odst. 2, článek 20 odst. 3, jimiž jsou upravovány možnost omezení svobody projevu, shromažďování a sdružování, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného pořádku nebo ochranu práv a svobod druhých. Posledním zmíněným ustanovením je článek 23, který upravuje právo občanů na odpor proti tomu, kdo by odstraňoval demokratický řád lidských

práv a základních svobod. V souvislosti s tím Petr Černý zmiňuje koncept „bránící se demokracie“¹⁷, v některé literatuře popisovaný rovněž jako militantní demokracie¹⁸ (Černý 2008: 17, 20-21, srovnej s Loewenstein 1937: 417-418).

Již zmiňovaný Miroslav Mareš ve svém článku „*Znalci na extremismus: sociální vědy ve službách vnitřní bezpečnosti?*“ popisuje, že v polovině 90. let došlo v České republice k první výrazné politické diskuzi o extremismu. Existence jednotlivců i uskupení, kteří se z politicko-ideových důvodů postavili proti novému demokratickému režimu a jím chráněným hodnotám, byla po roce 1989 pro justiční a bezpečnostní orgány státu výzvou. Právě tehdy byl zvolen koncept extremismu, respektive model, jež měl napomoci potírání extremistických jevů. Navzdory tomu zde stále vyvstával problém s neurčitostí toho, co přesně „extremistické“ je, co jím lze označit atd. Mareš ve svém textu identifikuje dva podněty, které přivodily zájem bezpečnostních složek o spolupráci se sociálními vědci v oblasti extremismu, pro lepší orientaci v problematice. Jednalo se jednak o potřebu řešit trestnou činnost a jiné delikty související s extremismem v situacích, kdy bezpečnostní a justiční složky neměly o některých fenoménech dostatek znalostí, a jednak to byla i potřeba objasnit možné pojetí extremismu a dopomoci identifikovat uskupení, která lze v českém prostředí pod tento pojem podřadit (Mareš 2015: 73-74).

---

¹⁷ Jedná se o koncept, jež se prosadil v mnoha evropských zemích, včetně České republiky, po druhé světové válce. Pomocí tohoto konceptu se připouští některá podstatná omezení určitých práv, a to za cenu ochrany demokratického zřízení (Černý 2005: 12). Demokratický stát tak musí zabránit tomu, aby extrémním využitím práv a svobod, státním převratem nebo revolučním jednáním, bylo odstraněno zřízení, na kterém tento demokratický stát spočívá. Právě z těchto důvodů je třeba se zříknout hodnotové neutrality demokracie ve prospěch zakotvení a ochrany určité hodnotové orientace (Černý 2008: 17).

¹⁸ Pro uvedení opačného teoretického proudu zmíním práci Christiana Davenporta, který naopak předpokládá snižování nutnosti státu využívat represivních aktů na svých občanech, a to zejména z důvodu lobbystických aktivit a podpůrné činnosti různých sociopolitických opatření ze strany státu (Davenport 2007: 490).

Vzhledem k nepřesnosti ve vymezení termínu „extremismus“ v českém právnickém prostředí (i při součinnosti právních znalců se sociálními vědci¹⁹) tak nastává situace, kdy ty státní aparáty, které jsou určeny pro boj s extremismem, pracují s vlastními pracovními definicemi. Následující podkapitola se bude věnovat Ministerstvu vnitra České republiky, Policii České republiky a Bezpečnostní informační službě, respektive jejich konkrétní roli v boji proti extremismu a také v jejich vnímání a definici tohoto termínu.

3.2 Státní aparáty České republiky pro boj proti extremismu

Nejvyšším ústředním subjektem bezpečnostní správy ve věcech stanovení a vyhodnocování bezpečnostní politiky je u nás Vláda České republiky. Ta zřizuje stálý pracovní orgán Bezpečnostní radu státu, který kromě jiného má na starost vnitřní bezpečnost. Extremismus pak spadá mezi bezpečnostní rizika²⁰, v rámci nichž vláda vytváří politické koncepce, strategie či právní normy (Vláda České republiky 2019).

Pro účel práce ale potřebujeme vymezit specifitějšího aktéra, jehož postavení je ústředním ve věcech státní správy pro vnitřní věci, a tím je Ministerstvo vnitra České republiky, jehož nejvýznamnější působností pro účel této práce je

---

¹⁹ Nejistota přesného vymezení extremismu se ovšem zdaleka netýká jen právního prostředí. Kromě oficiálních příruček vydaných pro Policii ČR od Miroslava Mareše s názvem „*Symbole používané extremisty na území ČR v současnosti*“, vydané v roce 2006, jsou vydávány i podpůrné příručky pro pedagogy, například od Davida Lebedy kniha „*Úvod do problematiky extremismu*“ z roku 2013, nebo příručky určené pro armádu, respektive pro velitele jednotek, například „*Extremismus jako bezpečnostní hrozba*“, vydané Ministerstvem vnitra v roce 2011, jejímiž autory jsou opět Miroslav Mareš a také Ivo Svoboda.

²⁰ Právě bezpečnostní rizika, zejména na domácí scéně, jsou často v literatuře zmíněna při hodnocení užívání represivních sil ze strany státu. Například Christian Davenport ve své práci srovnává užití represivních sil ze strany demokratických i nedemokratických režimů z hlediska vlastní schopnosti bránit se multidimenzionálním hrozbám uvnitř státu, přičemž demokratické státy shledává za méně senzitivní při obraně proti vnitřním problémům (Davenport 1995: 709).

správa veřejného pořádku, vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu (Ministerstvo vnitra České republiky 2019a). Samotné ministerstvo na svých oficiálních internetových stránkách avizuje, že jednou z bezpečnostních politik, kterou aktivně řeší, je extremismus. Ministerstvo sice termín extremismus přímo používá, ale uvádí, že pojem je velmi nejednoznačný, a že se k němu zároveň pojí mnoho definic. Opět je zde zmíněn fakt, že v právu tento pojem není nijak definovaný. Uvádí proto pro svoji koncepční činnost pracovní definici, která pojmem extremismus označuje vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem. Tyto postoje se vyznačují prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku²¹. Extremistické postoje ministerstvo vnímá jako „... *postoje, které jsou způsobilé přejít v aktivity, které přímo nebo v dlouhodobém důsledku působí destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, respektive se snaží o náhradu demokratického systému systémem nedemokratickým, ať už totalitním, autoritářským režimem, diktaturou či anarchií. Ministerstvo zde dále popisuje extremismus skrze jeho užívané instrumenty, jako je historický revizionismus, sociální demagogie, aktivismus, podpora verbálního až fyzického násilí vůči oponentům a vůči předem definovaným sociálním skupinám či konspirativní teorie*“ (Ministerstvo vnitra České republiky 2019b). Dále ministerstvo s odkazem na politologickou literaturu rozlišuje extremismus na levicový, pravicový, náboženský, ekologický či národnostní, přičemž ovšem zdůrazňuje, že výklad se zaměřuje především na pravicové extremisty, kteří jsou inspirováni nacionální, rasovou

---

²¹ Těmito principy jsou úcta k právům a svobodám člověka a občana, svrchovaný jednotný a demokratický právní stát, nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu, svrchovanost lidu, volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítající násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů, ochrana menšin při rozhodování většiny, svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (Ministerstvo vnitra České republiky 2019b).

či etnickou záští a sympatizují s historickým fašismem či nacismem, a dále se zaměřuje na levicové extremisty, kteří jsou motivováni sociální či třídní, anti-kulturní záští a sympatizují s historickým komunismem nebo anarchismem (Ministerstvo vnitra České republiky 2019b). Pro ještě konkrétnější vykreslení toho, jak vnímá Ministerstvo vnitra České republiky extremismus a jeho vliv na vnitřní bezpečnost, zmíním ministerstvem uvedených deset důvodů, proč ministerstvo bojuje proti extremistům, a které deklarují na svých stránkách. Prvním důvodem je, že extremisté oslabují demokracii a mohou ji zničit. V tomto bodě se ministerstvo dovolává na historické zkušenosti a opět je zde zmíněn koncept bránící se demokracie, přičemž s odvoláním na koncept je zde připuštěna možnost omezení určitých základních práv za cenu ochrany demokracie. Druhý důvod boje proti extremismu je, že extremisté nerespektují koncept základních lidských práv, přičemž specifické projevy se odrážejí od charakteru extremismu, tedy zdali se jedná o pravicový, levicový či náboženský. Třetím důvodem je, že v případě získání moci extremisté rozpoutají teror. Ministerstvo popisuje násilí jako jeden ze základních znaků činnosti extremistických skupin, opět s odvoláním na historické zkušenosti. Čtvrtý důvod se týká narušování veřejného pořádku, přičemž dochází k rozdmýchávání napětí ve společnosti, což by mohlo přerůst do vysoce nebezpečných stádií. Pátý důvod nepatří pro všechny druhy extremismu, což ministerstvo zdůrazňuje ještě před jeho bližším popisem, a týká se toho, že extremisté stojí za násilnými činy z nenávisti, včetně vražd. Šestým důvodem ministerstvo popisuje cílené šíření strachu mezi skupinami lidí, kteří do extremistických ideologií nezapadají. Sedmý důvod avizuje, že extremismus uráží oběti totalitních režimů a oběti extremistické trestné činnosti. V rámci osmého důvodu ministerstvo popisuje využití populistických a propagandistických praktik při vyjadřování základních postojů extremistů a jejich ideologických východisek. V devátém důvodu je zmíněno, že zvládnutí extremistických akcí je nákladné, a že vynaložené prostředky by bylo možné použít na demokratické a skutečné řešení problémů, které extremisté zneužívají ve své propagandě. Posledním důvodem deklarovaným ministerstvem je ten, že kazí renomé České republiky v zahraničí (Ministerstvo vnitra České republiky 2019d).

Dalším sledovaným aktérem pro účel této práce, nebo optikou teorie ideologie, represivním státním aparátem, je Policie České republiky, jejíž postavení je upravováno zákonem č. 273/2008 Sb. (Ministerstvo vnitra České republiky 2019f). Zcela identicky jako na stránkách Ministerstva vnitra je hned v úvodu oficiálních stránek policie.cz v záložce „*Extremismus*“ uvedeno, že pojem jako takový je velmi nejednoznačný, a že se k němu pojí celá řada definic. Následuje informace o tom, jakou pracovní definici využívá ministerstvo, včetně výčtu chráněných principů i informací o tom, v co jsou extremistické postoje způsobilé přejít (Policie.cz 2019).

Podíváme-li se blíže na identifikaci bezpečnostních hrozeb a na to, jak je policie charakterizuje, lze o extremismu pohledem policie zjistit bližší informace jen využitím odkazu na jejich stránkách na stránky ministerstva vnitra. Extremismus je řazen mezi takové bezpečnostní hrozby pro Českou republiku, jako je terorismus, organizovaný zločin, kybernetické hrozby, bezpečnost civilního letectví a korupce. Samotný pojem pak označují jako bezprostřední a každodenní bezpečnostní hrozbu, zejména pak radikalizaci, profesionalizaci a internacionalitu extremistů. Stránky dále uvádí, že čelíme vysoce organizované a efektivní trestné činnosti, která přesahuje nejen hranice regionů, ale hranice republiky²². Z těchto důvodů, a z důvodu násilí a strachu, který extremisté šíří, je boj proti extremismu bezpečnostní prioritou zavedenou samotným Ministerstvem vnitra České republiky (Ministerstvo vnitra České republiky 2019a). Dovolím si zde připomenout Beckerovu zmínku o věčné nutnosti vymahatelů práv zdůvodňovat svoji aktivitu i celkovou existenci (Becker 1963: 156-157), jelikož mnohá z těchto i z oficiálních konstatování Policie České republiky inklinuje svým charakterem k ospravedlňování či zdůvodňování své pozice ochránce bezpečnostních podmínek uvnitř hranic státu. Zároveň může být překvapivé, jak stručné informace poskytují policisté na

---

²² Zde není úplně zcela jisté, zdali nepsané „my“ je myšleno „my všichni obyvatelé“ nebo „my policisté, ochránci práv“ atd.

svých oficiálních stránkách ohledně extremismu, neboť jiné záložky odkazují na stránky ministerstva vnitra.

Je zajímavé, že kromě základního dělení extremismu na levicový, pravicový a náboženský (což byla v případě stránek policie.cz informace odkazující na oficiální zdroj, tedy stránky ministerstva vnitra), je všude dále operováno jen s extremismem pravicovým., respektive jsou popisovány jeho profilace, aktivity i snahy o sebe prezentaci jako subjektu, který se snaží řešit problematiku sociálně vyloučených lokalit (Ministerstvo vnitra České republiky 2019a). Více informací ani ministerstvo vnitra, ani policie na svých stránkách neposkytují. Výstupními informacemi o jejich činnosti jsou tzv. *výroční zprávy*, které budou předmětem analýzy v dalších kapitolách této práce.

Posledním analyzovaným aktérem pro účel tématu této práce je Bezpečnostní informační služba České republiky. Jedná se o státní zpravodajskou instituci působící na našem území a řízenou a kontrolovanou vládou České republiky. Službou zjištěné informace jsou předávány prezidentovi republiky, předsedovi vlády a jednotlivým ministrům a státním a policejním orgánům (Ministerstvo vnitra České republiky 2019e). Pomocí samotných oficiálních stránek však není příliš jednoduché zjistit optiku nahlížení Bezpečnostní informační služby na extremismus jako takový. Stránky deklarují jen to, že se služby zabývají získáváním, shromažďováním a vyhodnocováním informací ohledně hrozby terorismu, aktivit ohrožujících bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy našeho státu, činnosti cizích zpravodajských služeb na našem území, záměrů nebo činů mířících proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, aktivit organizovaného zločinu či činností ohrožujících utajované informace²³. Jediná kon-

---

²³ Bližší informace o povaze a činnosti Bezpečnostní informační služby jsou poskytnuty v záložce „*Poslání, zásady a krédo*“. Zde se můžeme dozvědět, že dojde-li k situaci, kdy musí informační služba narušit lidská práva a svobody, je tak činěno podle zákonem daných pravidel. Dále je podstatná informace, že informační služba neopývá tzv. represivní pravomocí, tedy nemůže zadržet, zatýkat ani vyslýchat. Na

krétní zmínka ohledně extremismu je v záložce „*Co můžete udělat*“, kde je extremismus popsán jako „tradiční“ hrozba, kterou známe z minulosti, a je s ní spojená radikalizace (Bezpečnostní informační služba 2019a). Tuto zmiňovanou tradiční hrozbu pak informační služby více popisují ve svých výročních zprávách, kde tzv. tradiční extremismus je vnímán jako skupiny či osoby, které zastávají a prosazují klasické totalitní ideologie, které jsou neslučitelné s demokratickým právním řádem (Bezpečnostní informační služba 2017: 9). Tyto výroční zprávy budou rovněž předmětem analýzy v dalších kapitolách této práce.

---

rozdíl od policie, která zasahuje bezprostředně po spáchání trestného činu, úkolem Bezpečnostní informační služby je předcházet hrozbám a nebezpečí včas eliminovat. Zároveň se v textu služba obrací na čtenáře s informací, že je vděčna každému, kdo jí z veřejnosti při ochraně bezpečnosti země, její demokracie a svobody pomáhá (Bezpečnostní informační služba 2019b).

4 METODOLOGIE PRÁCE

V rámci tématu této práce budou analyzovány oficiální dokumenty vydané Ministerstvem vnitra České republiky, Bezpečnostní informační službou a Policií České republiky. Jedná se zejména o výroční zprávy, jejichž cílem je představit situaci daného roku ve vybrané oblasti či problematice. V této kapitole se pokusím objasnit problémy, které v průběhu analýzy dat nastaly, dále vysvětlím, proč jsem pro svoji analýzu vybral právě tato data a následně blíže popíšu charakter analyzovaných dat. Pro vlastní účely zkoumání dat jsem zvolil obsahovou analýzu, a to zejména vzhledem k její aplikovatelnosti na vybrané množství a charakter analyzovaných dat (Dvořáková 2010: 95).

Co se týče komplikací a problémů, které nastaly v průběhu zpracování a analyzování vybraných dokumentů, nejvýraznějším z problémů byly chybějící informace a dokumenty hodnotící události a problematiku extremismu v letech 1993 až 1995. Navzdory tomu, že ambicí této práce bylo sledovat boj proti extremismu represivních státních aparátů od počátku našeho státu, vzhledem k datovým možnostem jsem musel svoji analýzu začít až od roku 1996, který je prvním analyzovaným rokem Bezpečnostní informační službou. Vzhledem k tomu, že pro charakter práce je důležité držet se konkrétních výstupních informací daných represivních složek, nesnažil jsem se nahradit chybějící oficiální zprávy alternativami popisující práci Bezpečnostní informační služby či policie a ministerstva během období 1993 až 1995. Obdobně je tomu i u chybějících dokumentů pro rok 2018, jelikož každoroční přehled výročních zpráv vychází až v květnu či prosinci následujícího roku, nebylo možné se v době psaní této práce k výročním zprávám o roce 2018 jakkoliv dostat²⁴. U výročních zpráv Bezpečnostní informační služby jsou dokonce roky 1996 a 1997, stejně jako roky 1998 a 1999, sloučeny do jedné zprávy, což

---

²⁴ Ačkoliv byla potenciální možnost využít alespoň provizorně dat ze čtvrtletních zpráv ministerstva vnitra, obsahem a charakterem dat jsou tyto dokumenty odlišnější než oficiální výroční zprávy. Z důvodu zachování analýzy stejně strukturovaných dokumentů, a tedy obecné celistvosti výstupních informací jsem se rozhodl pro vynechání roku 2018 a jeho definitivního nezahrnutí do analyzovaných let.

částečně koresponduje s tím, že ministerstvo vlastní dokumenty vydává až od roku 1997, neboť celkově v té době neexistovalo moc oficiálních prostředků, jak s extremismem bojovat. Ohledně zdrojů byl problém i ukotvení analyzovaných dat širšími akademickými texty a diskuzemi. Teorie nálepkování je z velké většiny rozebírána především pod sociologickými texty, které teorii využívají v diskuzích ohledně problematiky mládeže, drogové závislosti a ghett ve Spojených státech amerických. Přímo politologické zaměření na státní aparáty se mi v rámci této teorie nepodařilo najít. Hlavními teoretickými pracemi pro teoretické zakotvení jsou tedy primární zdroje od Beckera a Althussera. Analytickou komplikací pak byl odlišný formát a struktura jednotlivých výročních zpráv. Nemám teď na mysli odlišnost struktury zpráv od Bezpečnostní informační služby, která je naprosto odlišná od výroční zprávy od ministerstva, ale odlišnost struktury zpráv v rámci jednoho aktéra. Ačkoliv je pochopitelné, že je-li časový rámec zkoumaných let od roku 1993 až do roku 2018, je nutné k práci přistupovat s tím, že proběhly značné technologické změny. Přesto odlišnost struktur nebyla vždy důsledkem různých výstupních formátů dokumentů (html, doc, pdf), ale také změnou názvů kapitol, řazením kapitol, číslováním souborů, číslováním či nečíslováním stránek apod. To celkově komplikovalo plynulost analyzování dat, jelikož jsem se snažil vždy analyzovat a porovnávat stejný obsah informací dané zprávy s identickým charakterem informací v dalších zprávách. Poslední komplikací, kterou zde zmíním, je fakt, že Policie ČR nevydává vlastní výroční zprávy, které by zahrnovaly jen jejich aktivitu v boji proti extremismu. Informace o aktivitách policejních složek jsou zahrnuty ve výročních zprávách ministerstva vnitra, a jsou důležitou součástí vyhodnocení stavu bezpečnosti státu pro daný rok.

Analýzu výročních zpráv jednotlivých státních aktérů jsem si vybral hned z několika důvodů. Jednak se jedná o oficiální dokumenty, které tito státní aktéři vydávají, což znamená, že výroky v nich můžeme označit za oficiální a těmito akty nevyvratitelné. Dále tyto zprávy umožňují ve svém periodickém charakteru zachytit obsah požadovaných informací v čase, včetně rozmezí sledovaných let pro účely této práce. Výhodou těchto zpráv je i jejich zaměření. Nejedná se totiž

jen o popis aktivit Bezpečnostní informační služby, ministerstva vnitra a policejních složek v boji proti extremismu, ale zároveň je obsahem i popis extremistické scény pro daný rok. Právě popis extremistické scény pro každý z roků považují za cenná data, neboť tímto popisem lze analyzovat případné postavení daného represivního státního aktéra v konkrétním boji proti konkrétním aktérům v konkrétní situaci.

Co se týče toho, jak jsou výroční zprávy koncipovány, existují mezi těmi od Bezpečnostní informační služby a těmi od ministerstva vnitra rozdíly. Bezpečnostní informační služby ve svých výročních zprávách nezmiňují jen boj proti extremismu, ale jejich zprávy se zabývají celou škálou aktivit, jako je terorismus, sledování cizích zpravodajských služeb na našem území atd. Extremismem se vždy zabývá jedna konkrétní kapitola, která vždy extremistickou scénu rozděluje na pravicovou a levicovou. Výroční zprávy ministerstva vnitra jsou vypracovávány Odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra, a zabývají se specificky pouze extremismem. Součástí těchto výročních zpráv bývají i koncepce pro boj proti extremismu a vyhodnocení koncepce, ale vzhledem k tomu, že se zabývají zejména jinými aktéry, než tato práce (například různými ministerstvy, školstvím apod.), nebyly předmětem vlastní analýzy této práce. Tyto zprávy, vydávané ministerstvem vnitra, obsahují data získaná policejními složkami i státním zastupitelstvím či Bezpečnostní informační službou. Vzhledem k tomu, že zprávy Bezpečnostní informační služby jsou především popisného charakteru celkové extremistické scény pro daný rok, nevyužívám v kapitole analyzující zprávy ministerstva a policie stejná data, jen v případě porovnání určitých odlišností.

Podíváme-li se na celkové množství analyzovaných dat, u každého druhů zprávy se jedná o odlišné množství, jelikož výroční zpráva Bezpečnostní informační služby obsahuje pouze kapitolu o sledovaném extrémismu za dané období, kdežto zprávy od ministerstva vnitra a policie jsou komplexním dokumentem zachycující extrémistické aktivity za celý rok. Celkově bylo tedy analyzováno přibližně 80 stran dat vydaných Bezpečnostní informační službou (dvacet dokumentů, kapitoly o extrémismu obsahují 4-5 stran textu), a kolem 1000 stran dat vydaných

ministerstvem vnitra a policií České republiky (dvacet tři dokumentů, které se komplexně zabývají extrémismem v České republice pro daný rok, přičemž dokumenty jsou vydávány o 40-120 stranách, vždy dle aktuálního roku).

Následující kapitoly jsou tedy analytické, v každé z nich se věnují konkrétnímu aktérovi, přičemž Bezpečnostní informační služba je samostatnou kapitolou, ministerstvo vnitra a policie vzhledem k identickým dokumentům, druhou analytickou kapitolou.

5 BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA – SLEDOVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ EXTREMISMU OD ROKU 1996 AŽ DO ROKU 2017

Tato kapitola je první analytickou kapitolou této práce. Jejím cílem je představit činnost a vyhodnocování extremismu optikou jednoho z represivních státních aparátů České republiky, Bezpečnostní informační služby. Pro analyzování činnosti tohoto státního aparátu byly, jak jsem se již zmínil v předchozí kapitole, využity oficiální výroční zprávy každoročně vydané a zveřejňované Bezpečnostní informační službou.

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, navzdory ambicím této práce sledovat činnost informační služby od roku 1993, oficiální zprávy jsou tímto státním aparátem vydávány až od roku 1996. Následující podkapitoly se budou zabývat jednotlivým sledovaným obdobím a tehdejšími činnostem státního aparátu tak, jak je popisuje v konkrétních zprávách.

5.1 Sledované období let 1996 až 2000

Ve výroční zprávě z roku 1998, ve které jsou zveřejněny informace o aktivitách Bezpečnostní informační služby za roky 1996 a 1997, se v kapitole o zpravodajské činnosti služby dozvíme, že pro krajně vyhocené a pro demokratický systém nepřátelské postoje, názory a ideologie, které se objevují v pozadí destruktivních aktivit, se vžil termín extremismus (Bezpečnostní informační služba 1998: 6). Z charakteru této informace lze soudit, že do té doby neměly státní aparáty žádnou ucelenější koncepci pro boj proti extremismu. Následně informační služba popisuje, že česká extremistická scéna prošla v těchto letech poměrně rychlým rozvojem, a že prodělala kvalitativní vývoj. Ten ve zprávě popisují jako strukturalizaci a programovou profilaci i internacionalizaci. Zároveň služba detekuje zvyšování počtu členů i sympatizantů extremistických skupin, intenzivnější a méně

skrývanější šíření ideologií a propagandistických materiálů i vyšší radikalitu hlášených myšlenek. Zpráva upozorňuje i na situaci, kdy dochází k vzájemné spolupráci extremistů s odlišnými ideologickými východisky, zejména v tématech ohledně evropské integrace či vstupu České republiky do NATO. Dále informační služba popisuje, že aktivní skupiny v České republice reprezentují všechny významné extremistické ideologie, tedy jsou zde detekovány levicové extremistické skupiny vycházející z komunistické ideologie bývalého režimu, dále anarchoautonomní postoje vycházející z klasických anarchistů s tzv. autonomním hnutím, nacionalistické a panslavistické postoje, neonacistické skupiny i fašizující skupiny (Bezpečnostní informační služba 1998: 6-7). Ačkoliv není obsah informací širší, i v tomto lze vystopovat určité propojení minimálně s teorií od Louise Althussera, jelikož zde máme státní aparát, který jasně definuje hrozbu pro ideologii, jež sám brání, a informuje občany prostřednictvím výsledného hlášení o své aktivitě o tom, že detekoval nárůst této hrozby, a charakterizuje potenciální aktéry, kteří jsou nebezpeční pro stávající demokracii. Althusser to ve své práci popisuje v rámci reprodukce kapitalismu, kdy represivní aparát využívá i zastrašování jako prostředek, aby bylo docíleno k zachování stávajícího statutu. V tomto případě státní aparát, aniž by měl nějaký konkrétní postup nebo dokonce jasnou definici toho, co je extremistické a jak proti tomu zasáhnout, využívá prostředku zastrašování pomocí informace o tom, že hrozby jsou, a že je detekuje. Nezapomínejme, že represivní státní aparáty jsou nejen těmi aparáty, jejichž hlavním prostředkem je právo na fyzickou represe, ale zároveň je, jak jsem v teoretické části popisoval, i nositelem ideologie, obdobně jako oficiální ideologické aparáty (Althusser 2014: 85-86).

Výroční zpráva o rocích 1998 a 1999 už na první pohled působí uceleněji a jednotlivé hrozby, které Bezpečnostní informační služba na našem území monitoruje, jsou lépe strukturovány. Extremismus je nyní řazen pod zpravodajskou činnost informační služby, a to konkrétně pod podkapitolou „*Záměry a činnosti namířené proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky*“. Tady považuji za zajímavé to, že hned úvodní věta této podkapitoly působí trochu legitimizačním, či obhajujícím tónem, neboť informační služba zde

čtenáři vysvětluje, že Bezpečnostní informační služba monitoruje záměry a činnosti namířené proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky v souladu se svou zákonem vymezenou působností. Tyto aktivity, které jsou všeobecnou hrozbou pro zmíněné hodnoty, pojmenovávají jako protisystémové, či jako politický extremismus (Bezpečnostní informační služba 2000: 18-19). Legitimizující tón lze odůvodnit rozsahem oprávnění uvedených v zákoně o Bezpečnostní informační službě, neboť jsou zde uvedeny prostředky bez bližšího popisu jejich využití (například sledování, odposlechy, kontrola zásilek apod.) (Ministerstvo vnitra České republiky 2019e). Jedná se o přímé represivní zásahy do svobod jedinců i skupin, a to pod oficiální záštitou ministerstva a vlády pro ochranu demokratických základů České republiky. Ačkoliv Bezpečnostní informační služba nepodniká přímé akce, jako rozpouštění demonstrací, zadržování osob či preventivní programy a akce proti extremismu, jsou její prostředky silně represivní. Odkážu-li v tomto směru na Althussera, ten zmiňuje, že represivní aparáty jsou státem uzpůsobeny tak, aby zachovávaly podmínky pro udržení státní ideologie, v našem případě se tak jedná o rozsah represivních prostředků pro zpravodajskou službu (Althusser 2014: 85, 93). Oproti výroční zprávě z předchozího roku, tato obsahuje i celkem rozšířený popis toho, co je extremismus, co je za něj označováno, a s jakými ústavními zákony jsou tyto aktivity v rozporu. Ačkoliv je zajímavé, že tyto široce pojaté definice a popisné charakteristiky nejsou v současnosti obsaženy přímo na oficiálních stránkách informační služby, pro rok 1998 a 1999 měla ve výroční zprávě obsažená široce popisovaná definice extremismu své opodstatnění, jelikož informační služba detekovala trend k lepší organizovanosti a koncepčnosti aktivit extremistických skupin. Podle zprávy tehdy vzrůstal zájem extremistických skupin o etablování se na veřejné politické scéně, přičemž byla patrná i změna taktických postupů. Podle informační služby došlo k zdánlivému utlumení nejradikálnějších aktivit v zájmu veřejně účinnějšího a přijatelnějšího vystupování. Lze tak sledovat trend, v rámci něhož extremistické organizace lépe a kvalifikovaněji využívají možností, které poskytuje demokratický právní řád k lepšímu maskování svých skutečných postojů. Informační služba zároveň varuje, že tyto skupiny disponují i kontakty a informacemi z různých úrovní státní správy,

přičemž tyto informace pak využívají ve svůj prospěch i pro využití k ovlivňování výkonu státní správy a přijímaných rozhodnutí (Bezpečnostní informační služba 2000: 19-20). Navzdory vysokému potenciálu nebezpečí, které informace popisuje, zde ovšem nenajdeme žádnou konkrétní informaci o tom, kdo těmito kontakty disponuje, koho tyto skupiny oslovují, není blíže popsáno ani o které z extremistických skupin se jedná. Naopak zcela evidentní je poselství, že informační služba svojí aktivitou potenciální nebezpečí dokázala identifikovat, nicméně nebezpečí přetrvává. Vzpomeňme si na Beckerovo pojetí těch, co vynucují pravidla. Becker přesně popisuje, že tito vymahatelé vždy interpretují svoji aktivitu jako opodstatněnou a prospěšnou vzhledem k získaným informacím, ale ihned dodávají, že zjištěné informace potvrzují ještě podstatnější a hlubší problémy, které si vynucují jejich další setrvání v represivních a vynucujících aktivitách (Becker 1963: 157). Následuje popis identifikovaných skupin charakterizovaných informační službou jako extremistických, jimiž jsou nebolševické a levicové extrémně nacionalistické skupiny, pravicové extremistické skupiny a anarchoautonomní scéna.

Ohledně první zmíněné skupiny, levicových extrémních nacionalistů, popisuje informační služba ve své zprávě, že takových skupin existuje celá řada, a že počty členů i sympatizantů jsou řádově několikanásobné oproti příznivcům pravicového extremismu, že tito levicoví extremisté disponují větším společenským kreditem, jsou více provázaní s běžnou občanskou společností, a že disponují lepšími možnostmi veřejné prezentace, včetně lepšího propojení se státními strukturami. To může vést k tomu, že se naplní konkrétní cíl těchto skupin, čímž není prosazení nějakého abstraktního ideálu, ale získání konkrétní moci, což může nastat právě skrze pozvolnou infiltraci do státních orgánů (Bezpečnostní informační služba 2000: 20). Opět je zdůrazněn fakt, že dochází ke kooperativním kontaktům s pravicovými extremistickými nacionalisty, neboť například téma evropské integrace umožňuje splynutí dočasných společných zájmů. Zpráva pak varuje, že levicově nacionalistické a nebolševické skupiny usilují o získání moci a konstituování nějaké formy autoritativního či totalitního režimu, což by vedlo k realizaci jejich záměrů omezit či zlikvidovat lidská, občanská a politická práva či svobody.

Státní aparáty nemohou dovolit, aby k něčemu takovému došlo, neboť by se tím porušil proces opětovné tvorby reprodukčních vztahů (Althusser 2014: 203).

Co se týče pravicově extremistických skupin, zpráva varuje, že těmito činiteli nejsou pouze příslušníci hnutí skinheads, ale že hlavním zdrojem nebezpečí jsou organizované skupiny extrémní pravice, ve kterých působí i osoby z jiných prostředí a věkových kategorií, a které vycházejí z neonacistických a fašistických myšlenek a tradic (Bezpečnostní informační služba 2000: 20-21). Pro sledované období v roce 1999 informační služba poznamenává, že se v jejím dlouhodobějším sledování stavu v České republice potvrzoval trend utlumování tehdy typických neonacistických aktivit, k čemuž značně přispělo rozbití vedoucí struktury významné neonacistické organizace *Blood & Honour Division Bohemia* zásahem Policie ČR a za významné informační podpory ze strany Bezpečnostní informační služby (Bezpečnostní informační služba 2000: 21). Dále zpráva identifikuje konkrétní skupiny, které byly předmětem jejich monitorovacích služeb, a které mají buď přímé či nepřímé vazby na některé členy z extremistického prostředí, nebo které jsou přímo označeny za organizace blízké neonacistickým východiskům²⁵ (Bezpečnostní informační služba 2000: 22).

Poslední z extremistických skupin je anarchoautonomní scéna, přičemž ta v letech 1998 a 1999 kladla důraz zejména na boj proti globalizaci a mezinárodnímu fašismu, který je touto scénou pokládán za přímý důsledek kapitalismu. Skrze tyto myšlenky a ideje jsou pak například útoky na firmy typu *McDonald's* anebo *Shell*, tedy na symboly kapitalismu a globalizace, prezentovány jako útoky proti fašismu. Informační služby popisují, že stoupá militantnost těchto anarchoautonomních vystoupení, přičemž zájem informační služby o toto prostředí je dán zejména tím, že anarchoautonomní scéna je dle zprávy klasickým prostředím pro

---

²⁵ Zmíněnými jsou například Vlastenecká fronta, Národní odpor, Národní aliance (Bezpečnostní informační služba 2000: 22).

eventuální vznik teroristických aktivit (Bezpečnostní informační služba 2000: 23-24).

Ve zprávě z roku 2000 o sledovacím období 1998 a 1999 lze lépe charakterizovat prvky obou teorií, které jsou předmětem této práce. Jednak tedy co se týče teorie ideologie, můžeme ohledně všech extremistických skupin najít jednoznačné a bezprostřední identifikované nebezpečí toho, že se infiltrují do státní správy, budou ji ovlivňovat, nebo získávají informace o jejím chodu. V případě levicového a pravicového extremismu může dojít i ke vzájemné shodě ohledně některých témat, zejména v případě otázky evropské integrace. Tyto tendence k ohrožení chodu státní správy a možného spojení sil nepřátelských ideologií proti státní, je rozhodně něčím, čím se optikou teorie ideologie musí státní represivní aparát vypořádat, aby zachoval jednu jedinou správnou ideologii. Althusser zároveň popisuje, že stát je pomocí svých aparátů vždy ochraňován ideologicky i represivně (Althusser 2014: 203). Právě kombinaci obou možností lze vysledovat ve varování společnosti před možností potenciální spolupráce levicové a pravicové extremistické scény, jelikož jejich součinností vznikne jednolitá hrozba cizí ideologie, která je v rozporu s tou oficiální. Charakter tohoto varování potom můžeme interpretovat jako ideologicky zabarvený, přičemž označení konkrétních subjektů a jejich zveřejnění jako druh represe. Vzájemná součinnost represivních státních aparátů je dobře pozorovatelná i v případě rozbití vedoucích struktur neonacistické organizace *Blood & Honour Division Bohemia*, kdy informace sbírající orgán svojí činností pomohl zákon-vymáhajícímu orgánu tuto demokracii ohrožující skupinu rozpustit. Tímto se dostáváme i k teorii nálepkování, neboť Beckerovými slovy se tyto vymahatelé práv prezentují jako úspěšní ochránci právního pořádku, kdy činnost jednoho orgánu je podpůrnou pro orgán druhý (Becker 1963: 157).

Výroční zpráva za rok 2000 nenese svojí strukturou, povahou informací ani úvodem žádné výrazné změny. Oproti předchozím dvěma výročním zprávám, kdy se tento koncept informovanosti občanů České republiky o aktivitách Bezpečnostní informační služby teprve zaváděl, je nyní výroční zpráva celkem obsahově i strukturálně ustálená a standardizovaná. Opět se zde můžeme setkat s informací

o tom, že obecný trend k lepší organizovanosti a koncepčnosti aktivit extremistických skupin nabývá na síle, i s informací, že roste zájem extremistických skupin o etablování se na veřejné politické scéně. Novější a podstatně analyticky zajímavější poznámkou je zde informace, že extremistické skupiny využívají k prezentaci svých názorů a cílů kvalitně vypracované formulace, které nejsou ve většině případů napadnutelné podle platného právního řádu (Bezpečnostní informační služba 2001: 15-16). Naneštěstí ale není tato informace dále rozváděna – není uveden žádný příklad, ani kterou extremistickou skupinou z jaké extremistické větve jsou tyto právně nenapadnutelné formulace uplatňovány. Znovu se v tomto ohledu vraťme k Beckerovým vymahatelným pravidel (Becker 1963: 155). Nové strategie nepřítelů znamenají, že vynucovací aktivity rovněž nemohou přestat.

Ohledně charakterizování jednotlivých extremistických křídel a skupin, nedochází k žádným podstatně novým informacím. Pouze u pravicově extremistické skupiny je zmíněno, že došlo k neúspěšným snahám o registraci nové politické strany do politického života ze strany členů organizace Národní aliance, kteří před tím vstupovali do Vlastenecké republikánské strany (Bezpečnostní informační služba 2001: 15). Anarchoautonomní scéna se orientovala především na organizování protestních akcí v souvislosti se zářijovým Výročním zasedáním Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze. Skrze tyto protestní akce informační služba nově charakterizuje tuto scénu jako sdružující různé anarchistické a radikálně ekologické skupinky. Ve zprávě je opět zdůrazněno, že tyto protesty v Praze potvrdily, že skutečným cílem těchto antiglobalizačních aktivit není pouze protest proti činnosti nebo existenci některých mezinárodních institucí, ale že jde o šířeji založené a soustavné aktivity proti celému současnému ekonomickému systému a v podstatě i proti demokratickému systému (Bezpečnostní informační služba 2001: 15-16). Demokratický systém jakožto oficiální státní ideologii, kterou je nutné represivními i ideologickými státními aparáty bránit (Althusser 2014: 202-203), tak Bezpečnostní informační služba interpretuje jako permanentně zranitelnou, nicméně opět bez konkrétních charakteristik konkrétních bodů.

Ačkoliv v úvodu výroční zprávy informační služba zmiňuje, že stále dochází k trendu zdokonalování organizovanosti extremistických skupin, v popisu jednotlivých scén není žádné konkrétnější vysvětlení, zdůvodnění nebo popis tohoto zdokonalení.

5.2 Sledované období let 2001 až 2005

Hlavním poselstvím výroční zprávy z roku 2002 ohledně extremistických aktivit za rok 2001 je zejména přehled o vývoji hlavních pravicově extremistických aktérů, jako je Vlastenecká republikánská strana, Národní aliance, Národní odpor a Pravá alternativa. Ohledně pravicového extremismu dále zpráva jen popisuje, že došlo k několika koncertům skinheadských hudebních skupin s mezinárodní účastí jak na straně koncertujících skupin, tak na straně posluchačů. V tomto bodě informační služba analyzovala zvýšený počet návštěvníků z Německa, kde byla zakázána činnost organizace *Blood & Honour*, která právě velkou většinu takových koncertů organizačně zajišťovala (Bezpečnostní informační služba 2002: 18). V této výroční zprávě je největší prostor věnován anarchoautonomnímu hnutí, kdy informační služba pečlivě popisuje, které skupiny se účastnily kterých kongresů v rámci domácí i zahraniční scény. Zmíněna je demonstrace z března roku 2001 v Praze, kde anarchoautonomní aktivisté pořádali protest před objektem, kde probíhal sjezd pravicové Vlastenecké republikánské strany. Zájem informační služby je zaměřen na organizovanou kampaň pro listopad roku 2002 proti summitu NATO v Praze. Dále informační služba zmiňuje nově vzniklé aktéry, kteří vznikli v souvislosti s akcí Spojených států amerických a jejich spojenců v Afghánistánu (Bezpečnostní informační služba 2002: 19).

Výroční zpráva za rok 2002 již neobsahuje předmluvu v rámci podkapitoly zabývající se extremismem na našem území. Pravicový extremismus v České republice se dle dostupných informací motivuje úspěchem pravicových extremistů v zahraničí, nicméně i nadále se u nás potýká s názorovými odlišnostmi jednotlivých subjektů. Jak bylo zmíněno v předchozí podkapitole, v roce 2002 se konal na

podzim summit NATO v Praze. Ve zprávě se uvádí, že významná část aktivit Bezpečnostní informační služby se zabývala právě získáváním informací o eventuelních protestech proti tomuto summitu, přičemž nakonec nebyla zaznamenána žádná větší akce. Levicový extremismus je v této výroční zprávě ve stejné podkapitole, jako anarchoautonomní hnutí. Informační služba zde popisuje, že významnou úlohu v tom, že antiglobalizační hnutí nebyla schopna organizačně ani materiálně zajistit plánované protestní akce na tomto summitu, sehrála Policie ČR svojí prezentací příprav opatření a zpřísnění režimu na hraničních přechodech (Bezpečnostní informační služba 2003: 15-17). Na tuto informaci lze opět pohlížet jako na prezentaci úspěchu státních represivních orgánů (Becker 1963: 159), ačkoliv by v tomto bodě mohlo být diskutabilní, nakolik lze neuskutečněné protestní akce považovat za vlastní úspěch, neboť není vysvětleno, podle jakých parametrů lze neuskutečnění akce dokládat.

Pro rok 2003 bylo specifické rozhodnutí o vstupu České republiky do Evropské unie, což se neslo v pravé i levé části názorového extremistického spektra. Opět je zde zmíněno, že odpor ohledně integrace České republiky do Evropské unie vedl pravicové nacionalisty k navázání obezřetné spolupráce s levicovými extremisty, kteří zastávají obdobná stanoviska. To se projevilo v průběhu Mezinárodního eurokritického kongresu, který se konal v Praze v únoru v roce 2003 (Bezpečnostní informační služba 2004: 10-11).

Pro rok 2004 bylo dle výroční zprávy specifické to, že se ve společnosti rozšířily nové technologie jako mobilní telefony nebo internet. Pomocí těchto technologií je pak snadnější pro extremisty komunikovat a prezentovat myšlenky a názory své skupiny, včetně jednodušší distribuce extremistických tiskovin a hudebních nahrávek, což se týká zejména pravicového extremismu (Bezpečnostní informační služba 2005: 9-11).

Rok 2005 nebyl událostně zlomovým. Jak u pravicových, tak u levicových extremistů nezaznamenala informační služba žádné změny ve strategiích, či významnější podněty k hlášení. Prakticky se ve zprávě opakují informace jako

v předchozích zprávách. Jedinou zásadnější informací je zmínka o *CzechTeku* v roce 2005 a o demonstraci, která tehdy vypukla proti zásahu Policie ČR. V návaznosti na to informační služby poznamenávají, že zaznamenávají mírnou aktivizaci a radikalizaci anarchoautonomů, ale zejména v souvislosti s bojem proti ideologickým odpůrcům z extrémně pravicového spektra. Dále informační služba ještě poznamenává, že z hlediska účastnosti a zastoupení levicově extremistických subjektů na akcích a hnutí sociálních fór v ČR se u nás jedná o početnější podporu, než u sociálních fór v zahraničí (Bezpečnostní informační služba 2006: 10-12).

5.3 Sledované období let 2006 až 2010

Co se týče výroční zprávy vyhodnocující aktivity extremismů v roce 2006, je podstatně obsáhlejší než například dvě předchozí zprávy. V roce 2006 informační služba zaznamenala hned několik aktivit neonacistického hnutí, přičemž jedna z nich byla například žádost o povolení vojenské služby v iránské armádě, demonstrace před izraelským velvyslanectvím a zintenzivnění zájmu neonacistů o revizionistickou tematiku. Ohledně demonstrace před izraelským velvyslanectvím je zajímavé, že informační služba poznamenává, že tuto aktivitu vyhodnotila jako symbolické vyjádření protizidovských postojů a jako silácká gesta skupiny neonacistů s cílem zviditelnit se, nicméně i navzdory tomu policie zakročila ještě před příchodem účastníků demonstrace před budovu velvyslanectví (Bezpečnostní informační služba 2007: 7). Becker popisuje, že pro vymahatele pravidel je neskutěčně významné, aby byl respektován veřejností (Becker 1963: 158). Ačkoliv tedy není Bezpečnostní informační služba zodpovědná přímo veřejnosti, tak je ovšem zodpovědná vládě, je tedy jasné, že její vyhodnocení situace pak musí být obhájitelné. Oproti tomu policie je tím aparátem, který se denně pohybuje v ulicích mezi občany, je tedy nasnadě, že jejich zájem o respekt ze strany veřejnosti je žádanější, než je tomu u informační služby. A právě aktivitami, jako je rozpuštění a zakročení vůči demonstracím, které, ačkoliv vyhodnoceny jako nevýznamné, jsou organizovány neonacistickými skupinami, si mohou svoji reputaci zlepšovat. Jak popisuje

Becker, vymahatelé vždy vypočítávají, kdy jejich zákrok povede k požadované reakci, respektive nezasahují vždy, když zaznamenají porušení pravidla (Becker 1963: 159). Další zajímavou poznámkou je prohlášení informační služby o tom, že prověřovala nepotvrzené informace z médií ohledně aktivit neonacistických skupin *Blood and Honour Division Bohemia*, *Combat 18* nebo *Bohemia Hammer Skins*, jež v médiích byly označeny za významné a nebezpečné skupiny. Dle zjištění informační služby je však činnost těchto skupin na našem území minimální (Bezpečnostní informační služba 2007: 7). Je to poprvé, co informační služba ve své výroční zprávě vyhodnocuje informace poskytnuté médiu. Jelikož se mi nepodařilo konkrétní mediální zprávu, kterou Bezpečnostní informační služba zmiňuje, najít, lze se jen domnívat, z jakých důvodů využila této nové aktivity. V případě, že se jednalo o pouhé uklidnění společnosti ohledně toho, že není důvod se obávat, jedná se o zcela jedinečný případ, kdy tak služba konala. Jedná-li se však o nepřímou odpověď na případnou kritiku ze strany médií ohledně toho, že bezpečnostní složky v České republice nejsou schopny nebezpečí ze strany těchto skupin eliminovat, je to jednoduše interpretovatelné Beckerovými slovy ohledně neustálé potřeby vymahatelů pravidel obhajovat nejen svoji aktivitu, ale celkově svoji existenci (Becker 1963: 155-157). Informační služba se dále zabývá krajně nacionalistickými subjekty, kde se jedná zejména o xenofobní tendence, přičemž zmíněnými aktéry jsou zejména Národní strana, Právo a spravedlnost a Vlastenecká fronta. Nejvýraznější akcí těchto skupin byla například sešlost u umístění pomníku v prostoru bývalého shromažďovacího tábora pro Romy v Letech u Písku, či plánovaná demonstrace s mottem „Spalme nenávisť“, kdy mělo na Václavském náměstí dojít k oběšení a následnému spálení figuríny proroka Muhammada. V návaznosti na to informační služba poznamenává, že shledává vyznavače islámu citlivé na jakékoliv znevažování proroka, a že z otevřeného útoku proti němu by mohlo vyplynout značné bezpečnostní riziko, které mohlo vyvolat vlnu násilí proti českým velvyslancům či zviditelnit Českou republiku jako vhodný cíl pro teroristický útok. Z těchto důvodů došlo ze strany policie k zadržení čtveřice členů Národní strany ještě před spácháním činu, včetně zabavení připravené figuríny (Bezpečnostní informační služba 2007: 8). Právě prevenci zmiňují oba autoři, Althusser i Becker,

jako podstatnou strategii represivních státních aparátů. V případě Althussera jde o to, aby represivní složky preventivně zamezily jakékoliv hrozbě ohrožující státní ideologii (Althusser 2014: 203). Becker na to nahlíží obdobně, když popisuje, že úspěšnost zavedení nových pravidel je zároveň podmíněna zavedením represivních složek, tedy někoho, kdo nově zavedená pravidla vynucuje, což je, minimálně zpočátku, preventivní opatření s dlouhodobou perspektivou vymáhání nového pravidla ve společnosti (Becker 1963: 155). Zvýšená aktivita ze strany pravicového extremistického spektra zapříčinila určitou reakci ve vývoji v anarchoautonomním hnutí. Bezpečnostní informační služba v této zprávě vyhodnocuje možné oživení militantního antifašismu v následujících letech (Bezpečnostní informační služba 2007: 8). V rámci marxisticko-leninských skupin byla nejvýznamnější událostí rozpuštění *Komunistického svazu mládeže* ministerstvem vnitra, jelikož činnost i cíle svazu byly v rozporu s *Ústavou České republiky a Listiny základních práv a svobod* (Bezpečnostní informační služba 2007: 9-10).

V roce 2007 rovněž nedošlo k zásadnějším událostem. Zmíním zde jen některé zajímavosti, které se liší od předchozích zpráv. Jednou z nich je, že informační služba popisuje, že některé neonacistické demonstrace, i navzdory splnění všech formálních zákonných požadavků, byly zakázány, a to vzhledem k jejich skutečnému účelu. I takové jednání lze s odkazem na Althussera interpretovat jako prevence státních aparátů (Althusser 2014: 203-204). Dále že informační služba identifikuje ve své zprávě styl oblékání „black block“, což má napodobovat levicové extremisty, a tím se komplikuje práce policistů při zásahu při střetech neonacistů s militantními antifašisty. Naopak oživení české anarchoautonomní sféry znamenaly státní složky zejména ve chvíli, kdy 10. listopadu při plánovaném pochodu neonacistů pražským židovským městem byla aktivita militantních antifašistů agresivnější než u hlídaných neonacistů, a z jejich řad byli napadáni i příslušníci policie (Bezpečnostní informační služba 2008: 6-7).

Ve výroční zprávě o roce 2008 jednoznačně dominuje analýza aktivit *Dělnické strany*, zejména z důvodu postupné aktivizace, profesionalizace, politizace, radikalizace a relativního sjednocení neonacistů v České republice. Jako zásadní

zviditelnění bylo pro *Dělnickou stranu* byly pořádané akce v Janově, kde tamější místní poukazovali na déletrvající problémy s některými nepřizpůsobivými sociálně slabými rodinami (Bezpečnostní informační služba 2009: 6). Novým strategickým rysem neonacistického spektra se staly ad hoc organizované spontánní demonstrace, které nejsou ohlášeny, a bezpečnostní složky se tak na ně nedokáží dostatečně rychle a kvalitně připravit. Se vzrůstem aktivit neonacistického spektra však souvisí i vzrůst agresivity a intenzity útoků militantních antifašistů (Bezpečnostní informační služba 2009: 7).

Rok 2009 se nesl aktivitami *Dělnické strany*, zejména její snahou a přípravami na získání hlasů v přípravách na podzimní předčasné volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Dále je ve zprávě popsáno zvýšené sebevědomí v aktivitách *Dělnické strany* díky zamítnutí prvního vládního návrhu na rozpuštění této strany Nejvyšším správním soudem. Významné je sdělení, že v druhé polovině roku 2009 aktivity neonacistické scény výrazně ovlivnily policejní akce, při nichž bylo zatčeno a obviněno několik neonacistů, včetně osob podezřelých ze žhářského útoku ve Vítkově (Bezpečnostní informační služba 2010: 7-8). Ačkoliv je tu prezentován úspěch v zadržení podezřelých osob, není zde žádná jiná předcházející informace o charakteru útoku ani celého případu obecně. Ohledně anarchoautonomního hnutí zpráva kromě zvyšování tendencí útoků militantních antifašistů na neonacistické skupiny obsahuje ještě informace o zásahu policie proti squatterům z *vily Milada*, což podle informační služby vedlo k významnému ovlivnění dalšího vývoje anarchoautonomní sféry, jelikož došlo ke sjednocení a zaktivizování příznivců alternativního stylu života různých směrů a nárůstu počtu jejich sympatizantů. To, dle zprávy informační služby, má za následek i impuls pro změnu zaměření českých anarchoautonomů v jejich opětovné preferování boje proti kapitalistickému systému a represím státu (Bezpečnostní informační služba 2010: 9).

V roce 2010 dochází k hluboké krizi české neonacistické scény. Vzhledem k četným policejním zásahům a soudnímu rozhodnutí o rozpuštění *Dělnické strany* byl její vývoj těžce poznamenán. Informační služba shledává obavy z represivních

kroků států za podstatné a významné v procesu fragmentace a atomizace fungování a struktury neonacistické scény. Ani vznik *Dělnické strany sociální spravedlnosti*, což lze charakterizovat jako neoficiální nástupnickou stranu zrušené *Dělnické strany*, výrazně nenapomohl k dalším extremistickým aktivitám. Poprvé je zde zmíněno jména Tomáše Vandase, a je to zcela poprvé, kdy je ve výroční zprávě ohledně extremismu nějaké konkrétní jméno zmíněno. Anarchoautonomní hnutí se dle zprávy informační služby rovněž v tomto roce potýkalo s dlouhodobou stagnací. Výraznější změnu lze vysledovat ve změně určitých mobilizačních témat antiautoritářských hnutí, kdy se do popředí dostala kritika vládních reforem souvisejících s úspornými opatřeními (Bezpečnostní informační služba 2011: 5-9).

5.4 Sledované období let 2011 až 2015

Výroční zpráva předkládající informace o extremismu v roce 2011 nepředkládá žádné významnější informace o konkrétních aktivitách. Obsahem spíše zmiňuje významnost role činných orgánů států a obav jednotlivých aktérů před represivními akcemi proti extremistickým činnostem. Pravicový extremisté se nejvíce projeví během vyhrocené atmosféry na Šluknovském výběžku. Je zde však zmíněn i teroristický útok v Norsku spáchaný Andersem Behringem Breivikem z 22. července. V souvislosti s tím informační služba sledovala reakce českých extremistů na tento útok, které však nakonec vyhodnocuje jako umírněné. V rámci levicového extremismu je ve zprávě zmíněna jednak demonstrace, která měla být reakcí levého spektra na demonstrace pravicových extremistů, a jednak stále trvající mobilizační téma boj proti kapitalismu a kritika tehdejší pravicové vlády a jejích reforem (Bezpečnostní informační služba 2012: 11-13).

Zpráva vyhodnocující extremismus za rok 2012 má v kapitole zabývajícím se vyhodnocením extremismu u nás odlišnou předmluvu než v předchozích zprávách. Kromě široce rozepsaného popisu o extremismu zde lze vyčíst i poznámku o tom, že do určité míry už ztrácí smysl striktní rozlišování na extrémní pravici a extrémní levici jako základní rozlišovací kritérium pro hodnocení konkrétních jevů.

V návaznosti na to následuje zmínka o některých incidentech, jako byl útok na prezidenta republiky 28. září v Chrastavě, či zadržení Vojtěcha Mlýnka 10. srpna v Ostravě, který shromažďoval zbraně a výbušniny, a který podle médií sympatizoval s norským teroristou Breivikem. Ani jeden dle poznatků Bezpečnostní informační služby nebyl napojený na extremistickou scénu, nicméně tyto případy informační služba pokládá za důkaz toho, že se část české společnosti výrazně radikalizuje, a že i navzdory nízkým počtům těchto událostí je možnost útoků na politické reprezentanty v České republice stále reálným rizikem (Bezpečnostní informační služba 2013: 15-18). Mimo tuto informaci o analýze různých pochodů a protestů obdobného charakteru jako roky předtím se v roce 2012 neobjevily žádné jiné výraznější události ani na jednom z extremistických spekter. Mimo to je to už podruhé, co informační služba zveřejnila konkrétní jméno ve své výroční zprávě ve spojitosti s extremismem. Je to tedy jedna z nových strategií, které informační služba využívá, a které jednoznačně lze označit za represivní.

V roce 2013 shledala Bezpečnostní informační služba za nejvýraznější rizikový faktor pro demokratické zřízení České republiky pouze mezietnické napětí v některých regionech. Frustrace běžných občanů pramenící z problematického soužití s některými zástupci romské menšiny hodnotí informační služba jako situaci, která může kdykoliv vyústit v eskalaci problému, kdy dojde k nárůstu skepse a nedůvěry obyvatel vůči demokratickým principům České republiky (Bezpečnostní informační služba 2014: 10). Ve vyhrocené situaci nenapomohly nejen mediální pokusy o prezentaci situace občanům, ale ani opatření policie, kdy její razantní postoj u některých místních občanů vyvolával pocit, že „chrání pouze Romy“ (Bezpečnostní informační služba 2014: 11). Kritika ze strany informační služby zazněla i ohledně toho, že policisté a místní samosprávy charakterizovali situaci v místech s mezietnickým napětím jako klidnou, nicméně pocity místních obyvatel byly naprosto odlišné (Bezpečnostní informační služba 2014: 11).

Ačkoliv je ve výroční zprávě o roce 2014 hned v úvodu psáno, že protiromské aktivity již dále nenarůstají, a že pravicově ani levicově extremistická scéna

nepředstavovala v roce 2014 reálnou hrozbu, je zde informace o tom, že bylo zaznamenáno pět potvrzených a jeden nepotvrzený útok, ke kterému se přihlásila levicově extremistická skupina *Sít' revolučních buněk*. Terčem jejich sabotáží byly hmotné cíle, zejména za účelem způsobení majetkových škod. Tři z těchto útoků směřovaly proti vozidlům Policie České republiky, dva proti kamerovým systémům, a nepotvrzeným útokem dle zprávy byla sabotáž výstavby rezidenčního domu v Praze. Cílem těchto útoků mělo být podnícení dalších levicových extremistů k boji proti demokratickému systému. Dalšími útoky detekovanými informační službou byly útoky na norčí farmy, ke kterým došlo ze strany ekologických extremistických subjektů. V tomto roce je zaznamenán i nárůst zájmu o téma squattingu ze strany levicových extremistů. V případě situace, kdy se vyklízela budova bývalé polikliniky v Jeseníkově ulici, došlo na žhářský útok na vozidlo policie (Bezpečnostní informační služba 2015: 14-15).

Výroční zpráva pro rok 2015 je již plně ovlivněna tématem imigrační krize, které se neslo celou společností i médií. Bezpečnostní riziko služba detekovala v některých aktivitách odpůrců protiimigračních vystoupení. Zásahy policie si vyžádaly spíše protiakce levicových extremistů, kdy velmi často docházelo k narušování veřejného pořádku. Pokračovaly i aktivity militantních antiautoritářů, konkrétně v podobě páchání žhářských útoků, jejichž terčem byla vozidla policejních složek, a vozidla majitele pražské restaurace *Řízkárna*. Většinu těchto akcí ale informační služba vyhodnocuje jako reakci na policejní *operaci Fénix* z 28. dubna, kdy bylo zadrženo několik osob podezřelých z podílení se na aktivitách *Sítě revolučních buněk* v roce 2014. Zároveň bylo zaznamenáno zvýšení zájmu o squatting (Bezpečnostní informační služba 2016: 10-12).

5.5 Sledované období let 2016 až 2017

Rok 2016 navazoval v problematice vyplývající z imigrační krize, respektive mnohé aktivity se zaměřovaly zejména na odpor vůči imigrantům z řad mus-

limů, nesouhlas s vládní politikou v této oblasti či s povinnými kvótami pro přijímání uprchlíků. Docházelo k tendencím nestátního paramilitarismu a domobraneckých skupin, jejichž cílem bylo připravit se na potenciální zamezení vstupu nelegálních imigrantů do České republiky, ale s oslabováním tématu krize se snižoval i zájem běžných obyvatel o aktivnější zapojení. Pravicový extremismus se dle informační služby nacházel ke konci roku 2016 v krizi. Nejvýraznějšími aktivitami byly vzájemné akce mířené mezi extremistickými spektry proti sobě navzájem. Podporovatelé squatterských a autonomních aktivit se opět scházeli v *Autonomním sociálním centru Klinika*, a to navzdory vypršení roční nájemní smlouvy (Bezpečnostní informační služba 2017: 13-15).

Posledním analyzovaným rokem je rok 2017, a to vzhledem k tomu, že v době psaní této práce ještě vyhodnocení za rok 2018 není vydané. O roce 2017 není ve výroční zprávě psáno nic nového, obě extremistická spektra jsou prozatím v útlumu. Ohledně levicového extremismu zaznamenává informační služba stále problém nelegálního obývání majetku Správy železniční dopravní cesty *Autonomním sociálním centrem Klinika*. Tento objekt se tak stál místem působení a setkávání sympatizantů z širokého spektra krajní levice, ale také různých lidskoprávních aktivistů. Zajímavá je zmínka o osobách obžalovaných z příprav teroristického útoku na vlak s vojenským materiálem, kteří podle zprávy byly osvobozeny prozatím nepravomocným rozsudkem Městského soudu v Praze (Bezpečnostní informační služba 2018: 9-12).

5.6 Shrnutí

V hodnocení extremismu na našem území prodělala Bezpečnostní informační služba vcelku zachytitelný vývoj. Srovnáme-li první oficiální výroční zprávu, která zahrnuje roky 1996 a 1997 a poté výroční zprávu za rok 2017, tedy prozatím tu poslední vydanou, lze vysledovat nejen změnu v celkovém designu a čitelnosti obsažených informací, ale také ucelenější informace a postupné rozšíření hodnotících a sledujících segmentů. V první vydané výroční zprávě Bezpečnostní

informační služba víceméně popisuje to, které extremistické scény na našem území lze detekovat, ale o jejich aktivitách, strategiích či jiných činnostech nenalezneme žádné informace. V roce 2017 už ale informační služby popisují kompletní detekované aktivity jednotlivých členů, popisují konkrétní prostředky, názvy hnutí a skupin, i zmiňuje konkrétní jména osob, včetně popisu širších souvislostí a trendů, které v dané době ovlivňovaly veřejné nálady společenské tendence.

V nejednom případě zprávy potvrdily, že represivní státní aparáty jsou nejen aparáty s právem na fyzické represe, ale zároveň jsou nositeli oficiální ideologie, obdobně jako oficiální ideologické aparáty (Althusser 2014: 85-86). To pak usnadňuje nejen legitimizaci jejich existence, ale zejména legitimizaci jejich aktivit vynucujících pravidla (Becker 1963: 157-158). Důležitou strategií v průběhu existence informační služby a jejich aktivitách ve sledování extrémismu v České republice pak je jednak prevence, kterou ve svých teoriích potvrzují jak Althusser, tak i Becker. Althusser ji popisuje jako nutnou aktivitu represivních aparátů v zamezení kterékoliv hrozby ohrožující státní ideologii (Althusser 2014: 203). Becker oproti tomu prevenci vidí už v zavedení represivních složek (Becker 1963: 155). Prakticky každá zpráva z kteréhokoliv roku obsahuje, buď konkrétní zmínkou, nebo pouhou poznámkou, nutnost pokračování v dané zpravodajské aktivitě, či monitoringu aktivit sledovaných subjektů. Beckerovými slovy se jedná o neustálou snahu vymahatelů pravidel obhajovat nejen svoji aktivitu, ale celkově svoji existenci (Becker 1963: 155-157). Becker zároveň popisuje, že pro vymahatele pravidel je neskutečně významné, aby byl respektován veřejností (Becker 1963: 158).

Co se týče postupů Bezpečnostní informační služby v boji proti extremismu, lze tedy vyhodnotit několik způsobů. Jednak je to detekce situace a sběr informací, které následně mohou předat aktivním represivním složkám států, jako je Policie České republiky. Příkladem takové spolupráce může být zmíněná situace v roce 1999, kdy informační služba dokonce ve své vlastní zprávě prezentovala úspěch policejních složek při úspěšném rozbití vedoucích struktur *Blood and Honour Division Bohemia*. Informační služba zde mimo jiné zmiňuje, že právě na základě jí

poskytnutých dat bylo přispěno k úspěšnosti této akce. Kromě komplexního monitoringu záměrů a činností, které by mohly být namířené proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, lze z analyzovaných dat vysledovat ze strany informační služby i pečlivé sledování různých trendů, ať trendů zasahujících do kultury (konkrétní hudba na koncertech) či trendů technologických (využívaná technologie extremistickými subjekty, od využívání CD přes internetové šíření materiálů) nebo trendů módních (jako v případě konkrétního stylu oblékání u anarchoautonomních hnutí, které začaly pravicoví extremisté napodobovat). Jistým postupem tohoto státního aktéra může být i jeho ověřování a komentování informací podávaných médii. Poprvé k tomu došlo v roce 2006, kdy ohledně údajných aktivitách na našem území neonacistickou skupinou *Blood and Honour* informovala česká média, což informační služby ověřily a následně vyvrátily.

Bezpečnostní informační službu lze charakterizovat dle těchto informací jako represivní státní aparát, jehož cílem je sice ochrana oficiální ideologie státu, v tomto případě liberální demokracii, ale zejména pasivními prostředky, jako je monitoring, analýzy trendu a poskytování informací dalším státním orgánům. Ve svých výročních zprávách Bezpečnostní informační služba veřejně jmenuje konkrétní subjekty, vůči kterým v daném období využívala svých zpravodajských možností, a zároveň popisuje celkový stav extremistické scény s určitými prediktivními poznámkami o tom, kam by taková situace za stávajících podmínek mohla vést. Při svých prediktivních závěrech ale nezmiňuje ani nenavrhuje žádná možná řešení. Naopak bývá v dokumentech spíše zdůrazněno postavení Bezpečnostní informační služby v odkrývání dalších takových aktivit na našem území, čímž se dostáváme k legitimizaci informační služby svých aktivit v boji proti extremismu. Domnívám se, že právě svým pasivním postavením v boji proti extremismu informační služba využívá pouze jistých prediktivních závěrů toho, v co takové aktivity mohou vyústit, přičemž těmto teoretickým vyústěním lze zabránit dalším pečlivým monitoringem extremistické scény v následujícím období. Dostáváme se tak opět

Beckerově pojetí zájmu vymahatelů pravidel o to, legitimizovat a ospravedlňovat svoji vlastní existenci (Becker 1963: 155-157).

6 MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY A POLICIE – SLEDOVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ EXTREMISMU OD ROKU 1997 AŽ DO ROKU 2018

Zatímco předchozí kapitola, zabývající se analýzou zpráv Bezpečnostní informační služby, obsahovala zejména informace o tom, jakým způsobem informační služba sledovala a popisovala charakter událostí týkajících se extremismu na našem území, kapitola zabývající se zprávou ministerstva vnitra a policie bude o něco odlišnější. Jak jsem již popisoval v kapitole zabývající se metodologií práce, jsou zprávy o extremismu vydané ministerstvem vnitra vzniklé za součinnosti více aktérů, jako jsou zástupci již analyzované Bezpečnostní informační služby, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva obrany, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy atd. Z tohoto důvodu se tato kapitola nebude zabývat popisem vývoje extremismu a extremistické scény na našem území optikou ministerstva ani policie, neboť charakter informací je téměř identický jako v předchozí kapitole. Účelem této kapitoly je vysledovat ve vydaných oficiálních zprávách ministerstva konkrétní postupy státních aktérů, jako plánování represivních akcí, pořádání preventivních programů, hodnocení těchto postupů, či hodnocení konkrétních událostí. Jednotlivé podkapitoly pak, obdobně jako v předchozí kapitole, budou sledovat určité úseky několika let, přičemž vždy bude analyzováno několik zpráv zabývajících se konkrétními roky.

6.1 Sledované období let 1997 až 2000

Při vyhodnocení roku 1997 ministerstvo popisuje jako jedno z tehdy přijatých opatření k eliminaci trestné činnosti s extremistickým podtextem přijetí některých mezinárodních závazků, jako přistoupení k *Úmluvě o odstranění všech forem rasové diskriminace*, přijetí *Deklarace a Plánu činnosti na potírání rasismu, xenofobie, antisemitismu a intolerance*, dále přistoupení k *Evropské úmluvě k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotba-*

lových zápasech. Vzhledem k tehdejším ambicím České republiky o přijetí do Evropské unie se dokumentem nesou úryvky o dalších doporučeních, ke kterým se tehdejší vláda snažila přistoupit na základě žádostí a podmínek stanovených Evropskou komisí (Ministerstvo vnitra České republiky 1998). Co se týče konkrétních aktivit ministerstva a policie v rámci této zprávy, je zde uvedeno zejména formování celkového postupu proti extremismu, respektive upravení vyšetřovacích postupů, změna skutkových podstat, spolupráce s Bezpečnostní informační službou apod. Dále je zde uvedeno, že ministerstvo vydalo grant na zpracování odborné monografie pro poskytnutí řešení otázek vymezení a pojetí politického extremismu v teoretické úrovni a pro poskytnutí typologie hlavních forem soudobého politického extremismu v České republice. Podle informací v této zprávě došlo i k několika odborných přednáškách a seminářů zajištěnými útvary Policií ČR k proškolení a vzdělání policistů a vyšetřovatelů v problematice extremismu (Ministerstvo vnitra České republiky 1998). Zajímavá je poznámka v závěru, kdy ministerstvo zdůrazňuje, že boj s extremismem nelze chápat pouze v intencích represe, jelikož problematika samotná není doposud důsledně řešena v celém svém komplexu²⁶ výchova – vzdělávání – prevence – legislativa – represe, přičemž tyto nedostatky nelze výlučně spojovat s odpovědností Ministerstva vnitra či policejních složek (Ministerstvo vnitra České republiky 1998). Opět se jedná o legitimitu existence represivní složky (Becker 1963: 155-157), přičemž zde je takové jednání v kontextu situace daného období více než pochopitelné. Mezi lety 1993 až 1997 prakticky neexistovaly konkrétní kroky, či strategie, jak s extrémismem bojovat, nebyly zavedeny žádné koncepce, ani konkrétní plány, ani vyhrazené specializace uvnitř struktur policejních sborů.

Rovněž i v dokumentu popisujícím situaci v roce 1998 se ústředním tématem stává hodnocení České republiky ze strany mezinárodních organizací, zejména

---

²⁶ Celý tento komplex spadá přesně pod Althusserův popis ideologických státních aparátů, z čehož lze usuzovat, že extremismus je přesně tou hrozbou, vůči které je nutno bojovat represivními i ideologickými prostředky (Althusser 2014: 75-76).

z hlediska kritiky přístupu státu k situaci romských etnik na našem území (Ministerstvo vnitra České republiky 1999). Této tématice se věnuje i Rick Fawn, který ve své práci popisuje problematiku českého přístupu k romským obyvatelům, zejména ze sociopolitické perspektivy. Popisuje problém narůstajícího extremismu bez vidiny nějakého komplexnějšího řešení (Fawn 2001: 1207-1210). Kromě této kritiky byla prezentace České republiky na mezinárodních fórech poznamenávána ještě absencí oficiálních materiálů české správy k problematice projevů extremismu a postupu státních orgánů proti tomuto jevu, což se prakticky odráželo i na práci českých zastupitelských úřadech. Vznikal tak nemalý tlak v podobě pokynů uložených policejním složkám k udržování a zvyšování efektivity při odhalování trestné činnosti extremisticky zaměřených jedinců a skupin a poskytování informací. Jedna z nově se objevujících forem postupu proti extremismu je postih sdružení či jejich úplné rozpuštění (Ministerstvo vnitra České republiky 1999). Nově se zde objevuje i problematika nízkého finančního ohodnocení specialistů, což ministerstvo eviduje jako přímý problém oslabující efektivitu boje proti extremismu. Opět bylo zajištěno další proškolení policejních složek a zpracováno a distribuováno několik metodických a informačních materiálů s cílem prohloubit celkovou orientaci policejních složek v dané problematice. S přihlédnutím na Althusserovu teorii, lze konání ministerstva interpretovat jako snahu státu o zdokonalení vlastních represivních složek pro obranu před nebezpečím extrémismu, které teprve v několika předchozích letech začal stát identifikovat. Pro možnost udržení, vcelku nové ideologie v podobě liberální demokracie, je tedy pro stát nejen nutné ideologické aparáty připravit na šíření této nové ideologie, ale represemi ji efektivně bránit (Althusser 2014: 203-204).

V roce 1999 již ministerstvo míří své vzdělávací projekty nejen na policejní složky, ale rovněž na základní a střední školství. Jeho snahou bylo vytvoření jakéhosi obecně tolerantního klimatu. Celkově pro tento rok ministerstvo statisticky vyhodnotilo nárůst zjištěných trestných činů souvisejících s extremismem či jeho projevy, nicméně vyšší míru odhalení těchto činů ministerstvo dle zprávy spojuje se zvýšenou aktivitou Policie ČR, jejíž pozornost byla orientována na odhalování

a stíhání trestné činnosti páchané prostřednictvím tiskovin, symbolik a zástupných znaků (Ministerstvo vnitra České republiky 2000). Obdobnou informaci lze nalézt v Beckerově práci, kde popisuje dvojité problémy těch, co vynucují pravidla. Jedná se v podstatě o situaci, kdy je nutné společnost informovat o vlastních úspěších a aktivitách a zároveň upozornit na nárůst problémů a organizovanosti stíhaných, aby si vymahatelé udrželi postavení vymahatelů (Becker 1963: 156-157). V tomto případě je jakékoliv zvýšení zaznamenaných trestných stíhání úspěchem policie, ačkoliv očekávaným úspěchem ze strany společnosti by bylo pravděpodobně spíše postupné snižování trestních stíhání, respektive celkové snížení spáchaných trestných činů.

Pro rok 2000 bylo dle zprávy charakteristické zářijové zasedání *Mezinárodního měnového fondu a Světové banky* v Praze. V rámci této akce ministerstvo sehrálo významnou preventivní a osvětlující roli pomocí komplexního a včasného informování občanů o možných projevech extremistických hnutí. Novým zmiňovaným poznatkem ohledně boje proti extremismu, které ministerstvo zmiňuje, je, že extremistická kriminalita je převážně kriminalitou latentní, která se musí vyhledávat, a je stále složitěji prokazatelná a kvantitativními ukazateli není dobře hodnotitelná (Ministerstvo vnitra České republiky 2001). Tímto výrokem tak ministerstvo přesvědčuje čtenáře o ještě větší důležitosti represivních aktivit policie, než tomu bylo v minulosti, obdobně jako Becker popisuje, že velice častým argumentem vymahatelů pravidel je informování společnosti o tom, že řešená problematika je v současnosti mnohem aktuálnější než kdy předtím, přičemž je nezbytně nutná další aktivita vymahatelů pravidel (Becker 1963: 157). Co se týče popisu extremistických aktivit v rámci zprávy, nově ministerstvo předkládá přepisy konkrétních úryvků z různých pamfletů, letáků a novin s extremistickou tematikou, které byly státními orgány zabaveny nebo vyhodnoceny za extremistické. V závěru zprávy pak ministerstvo deklaruje, že jeho hlavní snahou v následujících letech bude to, aby orgány činné v trestním řízení extremismu a činnosti s ním spojené minimalizovaly, postihovaly je cestou trestní represe a snažily se je všemi dostupnými zákonnými způsoby co nejvíce paralyzovat. Pro tyto snahy je však nezbytné získat

oporu v celospolečenské prevenci zejména oslovením resortů kultury, školství, mládeže a tělovýchovy a resortu práce a sociálních věcí (Ministerstvo vnitra České republiky 2001).

6.2 Sledované období let 2001 až 2005

V roce 2001 byla zřízena *Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií* jakožto poradní orgán ministra vnitra. Tato komise dle zprávy má vypracovávat informace a návrhy na přijetí opatření pro ministra vnitra k zajištění koordinace přístupu orgánů státní správy týkající se boje proti extremismu, rasismu a xenofobii, dále má za úkol zpracovávat návrh priorit v oblasti boje proti extremismu a shromažďovat a vyhodnocovat informace o stávajících úkolech vnitroresortních a úkolech vyplývajících z usnesení vlády. Došlo k zefektivnění metodiky spolupráce policie s jednotlivými státními orgány, orgány správního dozoru, obcemi i tehdejšími okresními úřady. Co se týče policejních struktur, i zde došlo k organizačním a strukturálním změnám, v důsledku kterých vznikl *Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky*, a specializovaná skupina extremismu, která působila v rámci odboru obecné kriminality tehdejšího *Kriminálního úřadu PP ČR*, byla přejmenována na skupinu odhalování extremistické kriminality. V návaznosti na reorganizační změny ale ministerstvo zmiňuje přetrvávající problémy s personálním zajištěním i problémy spjaté s materiálně technickým zabezpečením svých specialistů, přičemž konkrétně uvádějí, že specialistům chybí výpočetní technika, přístup k internetu, digitální kamery a rovněž motorová vozidla. Tato situace je pak hodnocena jako nevýhodná ve srovnání s pachateli trestné činnosti s extremistickým podtextem (Ministerstvo vnitra České republiky 2002).

V roce 2003 je závěrečná zpráva o předchozím roce psána v jiném formátu a s rozšířenějším obsahem informací. Hned v úvodu zprávy je zmíněno, že v textu jsou uváděny konkrétní organizace, registrované či neregistrované u Ministerstva

vnitřní, které byly svými aktivitami či personálními vazbami vyhodnoceny jako vytvářející základnu nebo logistickou či politickou podporu českému extremismu včetně jeho kriminálních projevů. Ministerstvo ve zprávě dále píše, že ne u každé takové organizace je možné přikročit k zásahu do jejího postavení a činnosti příslušným státním orgánem, jaký předpokládá právní úprava na úseku občanských sdružení, politických stran a politických hnutí. Je zde zmíněna problematika situace, kdy aktivisté extremistických organizací dobře znají právní prostředí, ve kterém se pohybují, a snaží se čím dál tím více vystupovat legálně, nešíří tedy nenávist přímým způsobem, ale použitím mírné demagogie na „hraně zákona“ (Ministerstvo vnitra České republiky 2003: 4). Je tu však mimo jiné ještě zdůrazněno, že uvádění konkrétních organizací v této zprávě má především preventivní motivaci jak vůči veřejnosti, tak vůči samotným členům daných organizací, a nelze je považovat za skandalizaci ani za projev úsilí o kriminalizaci jejich členů. Ministerstvo popisuje, že smyslem zprávy je označit všechny organizace, u kterých mají příslušné státní orgány oprávněné důvody domnívat se, že jsou některé z jejich aktivit spojitelné s extremismem (Ministerstvo vnitra České republiky 2003: 4-5). V tomto se zprávy informační služby a ministerstva výrazně liší. Zatímco informační služba jednoznačně zveřejňuje názvy všech sledovaných aktérů, spolků a jiných subjektů bez jakéhokoliv vysvětlení, zdůvodnění či informace o přímém jmenování, ministerstvo se jednoznačně vyhrazuje vůči přímému onálepkování.

Zpráva vyhodnocující extremismus v roce 2002 je tedy obsáhlejší i co se týče popisu konkrétních aktérů a jejich aktivit. Podrobnějším se stává i popis sledovaných subkultur i jednotlivých trendů a některé z extremistických aktivit, jako squatting, divácké násilí či sprejství je podrobně popsáno, včetně vlastního legislativního rámce pro co nejspesifitější upřesnění charakteru činu. Textem se prolínají i obavy ohledně možné radikalizace extremistických skupin, která by mohla vyústit v teroristický útok. Musíme však tyto obavy propojit s kontextem doby, jelikož se tehdy nejen mediálně, ale celospolečensky řešil teroristický útok z 11. září z roku 2001, což se bezpečnostně diskutovalo celý následující rok.

Popisovaný rok 2003 je specifický přípravami na vstup České republiky do Evropské unie. To se odráží v mnohých oficiálních ustanovení, kdy například ministerstvo zmiňuje, že v souvislosti s blížícím se právoplatným členstvím v Evropské unii lze konstatovat, že situace v České republice nikterak nevybočuje z evropských trendů. Problematiku extremismu pro rok 2003 shledává ve zprávě za zabezpečenou, a to jak v rovině preventivní, tak v rovině represivní. Zároveň je zde poznamenáno, že přijatá opatření a postupy při řešení problematiky týkající se extremismu, jsou srovnatelné s mechanismy stávajících členských států Evropské unie (Ministerstvo vnitra České republiky 2004: 29). Informace o synchronně nastavených pravidel i represivních strategií tak usnadňuje státním aparátům legitimizaci jejich existence (Becker 1963: 157-158).

Rok 2004 nebyl ničím specifický, ani nebyly v České republice zaznamenány nějaké vývojové trendy znamenající ohrožení demokratických základů státu. Zároveň nebyly evidovány žádné změny na české extremistické scéně (Ministerstvo vnitra České republiky 2005: 35).

V roce 2005 pak proběhlo několik smluv o policejní spolupráci, zejména mezi Českou republikou a Slovenskou republikou, Švýcarskou konfederací, Rakouskou republikou a Polskou republikou. Tyto smlouvy obsahovaly návrhy o policejní spolupráci v oblasti problematiky extremismu a rasismu i xenofobii (Ministerstvo vnitra České republiky 2006: 18). Celkově jinak, jako v předchozím roce, nedošlo k žádným podstatnějším změnám marginálního postavení české extremistické scény jako celku. Jediným dlouhodobě definovaným problémem je internet a možnosti represivních složek zvládat množství informací a propagačních materiálů, které internetem kolují, filtrovat.

6.3 Sledované období let 2006 až 2010

V roce 2006 se státní orgány soustředily zejména na opětovnou reorganizaci struktury policejních složek a na jejich důkladné proškolení. Ministerstvo vnitra

v tomto roce vydalo tzv. manuál pro policii, který měl napomoci policistům k rychlé orientaci při vyhodnocování závadnosti či nezávadnosti symbolů, které zaevidují při přímém výkonu služby (Ministerstvo vnitra České republiky 2007: 38-39).

Pokud jde o rok 2007, je zajímavé, že ten Bezpečnostní informační služba a Policie ČR vyhodnocují odlišně. Zatímco ve zprávě zhotovenou informační službou lze vyčíst, že situace v roce 2007 ohledně extremismu na našem území se nijak neliší od situace v předchozím roce, tak ve zprávě od ministerstva vnitra policejní složky vyhodnocují rok 2007 z hlediska nárůstu počtu demonstrací uspořádaných ultrapravicovými skupinami a nárůstu radikalizace jejich chování, za problematičtější. Policie v dokumentu popisuje, že tyto radikalizace narůstají zejména s aktivnější činností bezpečnostních složek²⁷, respektive ve chvílích, kdy dochází k rozkrytí většiny akcí, které tyto pravicově extremistické skupiny pořádají. Dochází tak určité frustraci ze strany účastníků těchto akcí (Ministerstvo vnitra České republiky 2008: 16). Zároveň docházelo při zákrocích policie k nárůstu zadržených chladných zbraní, což vypovídá o problematice častějšího ozbrojování těchto účastníků. Policie dále uvádí, že problematika násilného střetu s účastníky akcí se týká i levicové extremistické scény (Ministerstvo vnitra České republiky 2008: 16).

Rok 2008 přinesl novou policejní strategii. S přijetím nového *zákona o Policii ČR*²⁸ došlo ke změně v oprávnění policie vstupovat do živnostenských provozů. Ve zprávě se totiž uvádí, že některá setkání osob z extrémně pravicového prostředí se často konala pod záminkou narození dítěte, oslav narozenin aj. Tato setkání pak probíhala v restauracích s tím, že jde o soukromou uzavřenou akci.

---

²⁷ Je zde uveden konkrétní případ, kdy zasahovali policisté v Nových Hamrech 3. listopadu 2007. Tehdy účastníci jednoho neonacistického koncertu zabarikádovали během policejního zákroku, a s policejními složkami otevřeně bojovali (Ministerstvo vnitra České republiky 2008: 16).

²⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (Ministerstvo vnitra České republiky 2009: 20).

Tento zákon tak dává policistům nově nejen možnost vstupovat do prostor určených pro zákazníky, ale rovněž do všech prostor, u kterých lze mít důvodně za to, že se v nich zdržují fyzické osoby, a to dokonce i po skončení provozní doby. V praxi to znamená, že tímto zákonem se policisté mohou dostat i do skladů, kuchyní či jiných prostor, kam před tím nesměli (Ministerstvo vnitra České republiky 2009: 19-20). Další novelizační novinkou a zároveň strategií represivních složek je přijetí novely upravujících některá ustanovení *zákona o právu shromažďovacím*²⁹. Tato změna v praxi znamená, že účastníci shromáždění nesmějí mít obličej zakrytý způsobem, který by mohl ztížit či zcela znemožnit jejich identifikaci, a to po celou dobu shromáždění. Doposud platilo pouze to, že povinnost odkrýt obličej nastala jen ve chvíli, pokud proti nim policie činila nějaký zákrok (Ministerstvo vnitra České republiky 2009: 20). Omezením stávajících práv a zásahů do svobody jedinců může být jedním z kroků, který ministerstvo, v Beckerově pojetí morální podnikatel, zavádí pro vyšší úspěšnost v jeho „křižácké výpravě“ za bezpečnou domácí situací (Becker 1963: 147-148).

Oproti zprávě o roku 2009 od Bezpečnostní informační služby, ministerská zpráva ohledně tohoto roku obsahuje širší zmínku o žhářském útoku na romské obydlí ve Vítkově. Dle zprávy tento útok s fatálními následky znovu otevřel řadu otázek spjatých s bojem proti extremismu a jeho efektivitou (Ministerstvo vnitra České republiky 2010: 40). Policisté ve zprávě dále vyzdvihují akci „*Power*“, při níž pomocí *Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu* služby kriminální policie a vyšetřování dokázali postihnout pravicově extremistickou scénu. Při této akci dle údajů ve zprávě byli zadrženi pravicoví extremisté a zároveň byly provedeny domovní prohlídky. Pomocí těchto zásahů ministerstvo uvádí, že bylo paralyzováno pořádání koncertů i dalších aktivit pravicových extremistů. Důsledkem

---

²⁹ Celé znění je zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, pozměnění § 7 odst. 4 (Ministerstvo vnitra České republiky 2009: 20).

však byl i nárůst tzv. „spontánních demonstrací“, které byly zaměřeny specificky proti Policii ČR (Ministerstvo vnitra České republiky 2010: 40).

I ve zprávě hodnotící extremismus za rok 2010 je zmíněn žhářský útok ve Vítkově. Vzhledem k tomu, že v té době byli pachatelé dopadeni, je ve zprávě prezentován jejich trest, který byl soudy kvalifikován jako pokus o několikanásobnou rasově motivovanou vraždu a poškozování cizí věci. Padly výjimečné tresty v rozmezí 20 až 22 let odnětí svobody. Toho roku došlo opět k pokusu o žhářský útok v kolonii „*Bedřiška*“ v Ostravě, naštěstí mu bylo zavčasu zamezeno a pachatelé byli dle informací zprávy o měsíc později policisty zadrženi (Ministerstvo vnitra České republiky 2011: 48-50). Na podnět ministerstva vnitra byl v roce 2010 vypracován projekt týkající se zmapování postojů veřejnosti v České republice k pravicově extremistickým, rasistickým a xenofobním myšlenkám. Je to poprvé, co jsou v projektech ohledně extremismu širěji využity sociologická šetření, hloubkové rozhovory, obsahové analýzy a dotazníková šetření (Ministerstvo vnitra České republiky 2011: 52). Zároveň je ve zprávě zmíněno, že sociálně ekonomické napětí a pokračující restriktce mohou vést ve společnosti k projekci nově formulovaných xenofobních postojů, což může být dále zneužito pravicově extremistickými subjekty (Ministerstvo vnitra České republiky 2011: 73).

6.4 Sledované období let 2011 až 2015

Od roku 2011 již zprávy od ministerstva vnitra neobsahují informace o sledování extremismu ze strany sekt a pseudonáboženských organizací, a to z důvodu, že v souvislosti s nimi nebyly zaznamenány výraznější aktivity spjaté s bezpečnostním rizikem prorůstání do státních struktur či do politické nebo ekonomické sféry (Ministerstvo vnitra České republiky 2012: 6). Dokument nově obsahuje i poznatky z krajů od policejních specialistů na extremismus a zároveň jsou v dokumentu použity fotografie pořízené policejními složkami. Nově ministerstvo v definiční části zprávy zmiňuje, že se zástupci akademické obce či nevládních orga-

nizací domnívají, že pojem extremismus je nadále neudržitelný, a že v bezpečnostní komunitě i v akademické obci existuje řada odlišných definicí tohoto fenoménu (Ministerstvo vnitra České republiky 2012: 7). Celkově je rok 2011 hodnocen jako rok, během něhož byl zjevný nárůst aktivit obou extremistických scén, zejména v případě počtu veřejně pořádaných akcí, přičemž zaznamenáno bylo celkem 334 akcí pořádaných či navštěvovaných extremistickými subjekty (Ministerstvo vnitra České republiky 2012: 8). Zpráva obsahuje i v bodech popsanou situaci jak na pravicové extremistické scéně, tak na levicové. V obsáhlejší popis a vyhodnocení aktivit krajně pravicové scény byl, rovněž jako u Bezpečnostní informační služby, zmíněn Šluknovský výběžek a vyhocená situace v období srpna až října. Zároveň došlo v roce 2011 k dalšímu pokusu o žhářský útok na dům obývaný romskou rodinou v Býchorech, jehož pachatele zpráva vyhodnocuje jako aktivní přívržence pravicového extremismu (Ministerstvo vnitra České republiky 2012: 21).

I zpráva za rok 2012 je obsahově a strukturálně odlišná od těch, které ministerstvo vydávalo do roku 2010. V tradičním úvodním vymezení pojmu extremismus poprvé ministerstvo pracuje s termínem *hate crimes* (Ministerstvo vnitra České republiky 2013: 5). Celkově je rok 2012 hodnocen jako stabilnější oproti roku 2011. Nicméně i v tomto roce zaznamenala policie další žhářský útok proti ubytovně převážně obývané Romy, přičemž ještě toho roku policejní složky pachatele zadržely. Nově se ve zprávě uvádí zájem policistů o motocyklové gangy, paintballové i airsoftové týmy, k jejichž zakládání či členství převážná část pravicově extremistické scény inklinuje (Ministerstvo vnitra České republiky 2013: 22-23). Nezapomínejme, že Becker ve své práci popisuje, že pro vymahatele pravidel je vždy nutné, aby veřejnosti dokázal, že jeho existence je stále zapotřebí, respektive vždy je v odhadu lidského charakteru pesimistický a pole své angažovanosti může rozšiřovat (Becker 1963: 157-159). Ohledně levicové extremistické scény, převažovaly aktivity zejména ze strany anarchoautonomních hnutí, nicméně vždy se prakticky jednalo o potyčky či otevřené konflikty s pravicovými extremisty.

Ohledně roku 2013, problematickými se staly série protiromských demonstrací, které probíhaly od května do října. Tyto akce policisté vyhodnotili nejen jako rizikové vzhledem k zapojení místních populací, ale rovněž rizikové z důvodu vypuknutí dalších demonstrací a výtržností v místech, která nebyla vyhodnocena ani identifikována jako riziková. Problémem se stala i pozdější fáze této kampaně, jelikož se samotným cílem demonstrací stál i stát a policejní složky, vnímané jako symbol státní represe (Ministerstvo vnitra České republiky 2014: 7). Taková situace je nejen pro jednotlivé státní aparáty komplikací, ale je zejména značně nevýhodná pro samotný stát, neboť je pak nutná intenzivnější legitimizace dalších represivních opatření. V důsledku toho byl rok 2013 vyhodnocen jako rok s mírným nárůstem trestné činnosti s extremistickým podtextem (Ministerstvo vnitra České republiky 2014: 7).

V roce 2014 již série protiromských demonstrací z roku 2013 nepokračovala. Podle zprávy došlo i k celkovému poklesu počtu i frekvence těchto shromáždění. Ministerstvo si to zdůvodňuje tím, že veřejnost podle všeho spatřovala, že extremistické subjekty nepřinášejí řešení, naopak subjekty státní správy a samo-správy začaly více rozvíjet aktivity namířené do sociálně vyloučených lokalit (Ministerstvo vnitra České republiky 2015: 6). Nicméně zatímco došlo k poklesu pravcově extremistické scény a jejích aktivit, dle zprávy ministerstva vnitra došlo v roce 2014 k nárůstu aktivit levicově extremistické scény (Ministerstvo vnitra České republiky 2015: 6). Rovněž i v tomto roce byl zaznamenán mírný nárůst akcí pořádaných politicky extremistickými subjekty, konkrétně z 272 akcí na 291 akcí (Ministerstvo vnitra České republiky 2015: 6). Obdobně jako ve zprávě od Bezpečnostní informační služby, i v této zprávě se vyskytují informace o aktivitách Sítě revolučních buněk. Konkrétně jejich přímé akce, jejichž terčí útoku byly hmotné cíle za účelem způsobení majetkových škod, přičemž se jednalo o tři žhářské útoky směřující proti služebním vozidlům policie (Ministerstvo vnitra České republiky 2015: 14-15). Z toho plynoucí reálné nebezpečí pro demokratické zřízení České republiky však zpráva hodnotí jako minimální (Ministerstvo vnitra

České republiky 2015: 15). Zmíněna je i aktivizace příznivců squattingu, vůči kterým musela v mnoha případech zasahovat Policie ČR. Nejvýznamnější událostí v tomto směru byla na konci roku iniciativa *Klinika*, v rámci níž došlo k podpoření o založení autonomního centra v budově bývalé polikliniky v Jeseníkově ulici v Praze ze strany anarchoautonomních hnutí. Při demonstracích, které projevovaly podporu aktivistů *Kliniky* došlo v reakci na vyklízení budovy ke žhářskému útoku na vozidlo policistů (Ministerstvo vnitra České republiky 2015: 16).

I v roce 2015 je zaevidovaný nárůst akcí pořádaných politicky motivovanými extremistickými subjekty, anebo s účastí osob aktivních v extremistických subjektech, konkrétně se jedná o nárůst z 291 zaznamenaných akcí na 307 (Ministerstvo vnitra České republiky 2016: 6). Zvýšený nárůst podpory zaznamenaly represivní složky vůči Národní demokracii, která tehdy spolupracovala s mnohými protiislámskými a protiimigračními subjekty. V rámci krajní levice zůstalo opět neaktivnější anarchistické hnutí, které se dle informací uvedených ve zprávě mobilizovalo nejen proti růstu oblíbenosti protiislámských a protiimigračních subjektů, ale také proti policejní *operaci Fénix*. Ta měla směřovat proti osobám podezřelým ze zapojení do militantního uskupení Síť revolučních buněk, které se v roce 2014 přihlásilo k osmi žhářským útokům (Ministerstvo vnitra České republiky 2016: 6). Tomuto uskupení byl zároveň věnován široký mediální zájem. Dle zprávy se členové skupiny přihlásili k sérii žhářských útoků směřujících proti majiteli pražské restaurace *Řízkárna* a proti policejním vozidlům. Další útoky následovaly po zmiňované policejní akci *Fénix* ze dne 28. dubna 2015, při které byly zadrženy osoby podezřelé z podílu na činnosti Sítě revolučních buněk. Po této akci bylo pět osob obviněno v souvislosti s plánováním teroristického útoku na vlak přepravující vojenský materiál pomocí zápalných lahví. Na tento policejní zásah pak bylo reagovalo v průběhu května až července k dalším šesti žhářským útokům, ke kterému se *Síť revolučních buněk přihlásila*. Mělo se, dle zveřejněných komuniké *Sítě*, jednat o protest vůči zadrženým anarchistům a o protest proti represím vůči českému antiautoritářskému hnutí (Ministerstvo vnitra České republiky 2016: 17-18). Akce policistů a celá operace *Fénix* však zmobilizovala i umírněné anarchisty, kteří se

ke kritice nejen samotné akce, ale celkového represivního postupu státu proti jejich hnutí, přidali. I v tomto roce byl tématem squatting, konkrétně squat *Cibulka* v Praze, který však byl 6. května policisty vyklizen, a opět budova bývalé polikliniky, obývaná aktivisty, ovšem legálně, od 2. března, kdy podepsali smlouvu o užívání objektu. Zde se konaly různé přednášky, benefiční koncerty a autorská čtení (Ministerstvo vnitra České republiky 2016: 18-20).

6.5 Sledované období let 2016 až 2017

Už v úvodu zprávy o vyhodnocení extremismu v roce 2016 je deklarováno, že nedošlo k žádnému většímu růstu aktivit s účastí politicky motivovaných extremistických subjektů, a že počet víceméně odpovídá tomu loňskému (Ministerstvo vnitra České republiky 2017: 6). Za hlavní problém byly označeny zejména skupinky či jedinci, kteří již v roce 2015 inklinovali k radikálně militantním postojům a zakládali extremistické domobrany. Vznik a existence těchto domobran však úzce souvisí s imigrační krizí, ohledně které vznikalo mnoho protiimigračních aktivit či protimuslimských vystoupení. V tomto dokumentu již lze nalézt i informace o strategii různých extremistických aktérů, kterou je vypouštění dezinformací. Pro levicovou scénu byla v tomto roce charakteristická mobilizace ohledně tématu uprchlické krize, kdy členové různých hnutí participovali na protestech proti rasistickým a xenofobním projevům pravicových extremistů a protiimigračního a protimuslimského hnutí. Ohledně aktivit *Sítě revolučních buněk*, policie i ministerstvo evidují jejich výrazné utlumení, až na případ jednoho žhářského útoku na služební vozidlo policistů. Širokou podporu naopak měly napříč anarchistickým spektrem squatterské aktivity či tzv. „autonomní sociální centra“, přičemž ústředním tématem je opět budova „*Klinika*“. V březnu roku 2016 došlo k vypršení smlouvy o výpůjčce, přičemž úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových objekt převedl na Správu železniční a dopravní cesty. Nicméně aktivisté objekt odmítli opustit a pokračovali v něm ve svých aktivitách (Ministerstvo vnitra

České republiky 2017: 14-15). Opět je zde řešena i kauza *Fénix*, při níž bylo výrazným impulsem zadržení a následné obvinění anarchisty Lukáše Borla. Ze stran různých anarchistických hnutí se konaly různé solidární aktivity v podobě neohlášených demonstrací před vazební věznicí, dále koncerty a přednášky s cílem vybrat dostatek finančních prostředků na podporu stíhaných. Tady však ministerstvo poznamenává, že ačkoliv panovala shoda na nutnosti podpory stíhaných anarchistů, ve věci samotné *Sítě revolučních buněk* se objevovaly názory odmítající metody tzv. povstaleckého rázu (Ministerstvo vnitra České republiky 2017: 15).

Rok 2017 pak představoval mírný nárůst akcí s extremistickým podtextem, konkrétně bylo zaznamenáno 334 akcí (Ministerstvo vnitra České republiky 2018: 6). Za hlavní hrozbu ministerstvo vyhodnocuje subjekty xenofobně populistické, jelikož hlásají velice podobné myšlenky jako zaznívají ze stran totalitních ideologií a pravicově extremistických subjektů. Ohledně pravicových extremistů lze obecně hovořit o útlumu a fragmentaci jejich základů. Protiimigrační a protimuslimská hnutí rovněž v roce 2017 ztratila na mobilizačním potenciálu, a tak se tato hnutí postupně přetransformovala do hnutí protivládních. Mezi analyzovanými subjekty se v letošní zprávě objevilo i Hnutí Svoboda a přímá demokracie Tomia Okamury, které však ministerstvo vnitra neeviduje jako extremistický subjekt, ačkoliv si vybírá podobná témata jako pravicoví extremisté a nezřídka k nim zaujímá podobné názory (Ministerstvo vnitra České republiky 2018: 11-14). Ohledně levicové extremistické scény ministerstvo eviduje ve zprávě dvě nejvýraznější okamžiky toho roku. Jednak červencové protesty proti *summitu G20* v Hamburku, jehož se zúčastnilo 30 aktivistů z České republiky, přičemž tři osoby byly zadrženy při násilných protestech a dvě osoby obžalovány z napadení policistů. A dále se jednalo o podporu Autonomního sociálního centra *Klinika*, které bylo výrazným mobilizačním tématem. Aktivisté ani tento rok objekt po uplynutí lhůty pro vystěhování neopustili, naopak svoje aktivity zintenzivnili (Ministerstvo vnitra České republiky 2018: 17-18).

6.6 Shrnutí

Výroční zprávy vydávané Ministerstvem vnitra České republiky jsou daleko obsáhlejší a specifičtější co se týče popisu jednotlivých událostí během konkrétních let. Pokud bychom měli opět zhodnotit případný vývoj v postupech v boji proti extremismu v čase, lze poukázat na několik faktorů.

Zpočátku nemělo ministerstvo, ani policejní složky, ani Bezpečnostní informační služba, konkrétnější představu o tom, jak přesně definovat extremismus, přičemž se tyto státní orgány odrážely zejména od ochrany demokratických základů, svrchovanosti a případně rasové nesnášenlivosti. Mezi lety 1993 až 1997 prakticky neexistovaly konkrétní kroky, či strategie, jak s extrémismem bojovat. Až po roce 1997 nastaly reorganizační změny uvnitř policejních sborů i v nahlížení na extremismus celkově, přičemž s přihlédnutím na Althusserovu teorii, lze na toto konání nahlížet jako na snahu státu o zdokonalení vlastních represivních složek pro obranu před nebezpečím extremismu. Pro možnost udržení nově získané ideologie liberální demokracie, bylo pro stát nejen nutné ideologické aparáty připravit na šíření této nové ideologie, ale nastavit represivní aparáty tak, aby ji před nově identifikovanou hrozbou mohly bránit (Althusser 2014: 203-204). První oficiální dokumenty vydávané ministerstvem a policií pak především zdůrazňují nutnost začlenění České republiky do mezinárodních fór, organizací atd. Ve chvíli, kdy lze mluvit o členství v těchto organizacích, staly se tyto uzavřené smlouvy legitimním potvrzením správnosti nastavených pravidel i represivních strategií, což usnadnilo státním aparátům celkovou legitimizaci jejich existence (Becker 1963: 157-158). Ihned poté došlo k výraznějším změnám, zejména k proškolení policistů, reorganizacím policejních struktur, zacvičování specialistů na extremismus apod., přičemž v konečné fázi lze vysledovat spíše dílčí legislativní změny než změny uvnitř struktur jednotlivých složek. Pokud se tedy pokusíme popsat vývoj v postupech, ministerstvo se zpočátku snažilo svými finančními prostředky především proškolení své policejní složky a vytvořit specialisty, kteří budou schopni extremismus ve společnosti identifikovat. Tento postup přetrvával, dodnes se tisknou specializované monografie pro usnadnění detekování jednotlivých extremistických symbolů

jednotlivých extremistických scén. Dalším postupem ministerstva jsou různé preventivní programy a projekty spolu s informačními kampaněmi, jako tomu bylo například v roce 2002, kdy ministerstvo informovalo o zasedání *Mezinárodního měnového fondu a Světové banky* v Praze. Jak už v roce 1999 ve své zprávě ministerstvo zmínilo, extremismus hodnotí jako problematiku, vůči které je zapotřebí bojovat v plné komplexitě, respektive v oblasti výchovy, vzdělání, prevence, legislativy a represe. V oblasti legislativy pak také dochází ke změnám, které mají zjednodušit práci represivních složek. Změnou zákonů v roce 2008 se rozšířila práva policistů vstupovat do živnostenských zařízení, a to včetně prostor nevyhrazených zákazníkům, či změnou dalšího zákona byla zjednodušena práce policistů v identifikaci účastníků shromáždění zákazem zakrývání obličeje.

Zaměříme-li se na teorie, kterými se tato práce zabývá, policejní složky nám zde vytváří aktivní represivní státní aparát, který je maximálně činný v boji proti extremismu na našem území. Vzhledem k tomu, že ve zprávách, na kterých se spolu s ministerstvem podílí, popisuje policie daleko podrobněji jednotlivé případy, ke kterým v daném roce došlo, a v rámci kterých zasahovali, není aktivním přístupem v boji u tohoto státního aparátu pochyb. Zároveň se však policie stává pasivním aparátem co se týče aplikace nějaké ideologie. Ministerstvo vnitra v tomto případě zaujímá postavení toho, kdo právoplatnou státní ideologii liberální demokracie šíří, a to zejména opakovanými proškoleními svých represivních složek, preventivními programy, informačními kampaněmi a vzdělávacími projekty. Zároveň pak své kroky ministerstvo legitimuje tím, že stále více spolupracuje například s akademickou obcí, která přináší nové koncepce, statistické a sociologické zpracování dat apod.

7 ZÁVĚR

Ambicí této práce bylo sledovat roli represivních státních aparátů České republiky v řešení politického extremismu na našem území od vzniku samostatného státu v roce 1993 po současnost. Vzhledem k omezenému množství analyzovaných let složkami státní moci se však práce mohla zaměřit pouze na analýzu let 1996 až 2017. Pro interpretaci konkrétních strategií a způsobů v postupu proti politickému extremismu jsem se v práci opíral o teorii ideologie od Louise Althussera a o teorii nálepkování od Howarda Beckera. Cílem této práce pak bylo zodpovězení výzkumných otázek „*Jaké jsou postupy státních aparátů české republiky v boji proti extremismu?*“ dále „*Jakým způsobem státní aparáty České republiky své postupy legitimizují?*“ a také „*Došlo v čase ke změně postupů státních aparátů v boji proti extremismu?*“.

Pokud jde o první výzkumnou otázku, zjistili jsme, že postupy jednotlivých represivních státních aparátů, jmenovitě Bezpečnostní informační služby, Ministerstva vnitra České republiky a Policie České republiky, jsou odlišné. Bezpečnostní informační služba, na základě analyzovaných výročních zpráv, které každoročně vydává, a ve kterých popisuje kromě dalších zpravodajských aktivit i situaci extremistické scény na našem území, se uchyluje zejména k pasivním prostředkům boje proti extremismu, jako je monitoring, analýzy trendů a poskytování informací dalším státním orgánům, například Policii České republiky nebo ministerstvu vnitra. Ve svých výročních zprávách Bezpečnostní informační služba veřejně jmenuje konkrétní subjekty, vůči kterým v daném období využívala svých zpravodajských možností, a zároveň popisuje celkový stav extremistické scény s určitými prediktivními poznámkami o tom, kam by taková situace za stávajících podmínek mohla vést. Právě zákonem legitimované zásahy, které Bezpečnostní informační služba smí provádět pro účely své činnosti, a které silně zasahují do svobod občanů, lze označit za represivní. Althusser v takovém případě popisuje tyto aktivity represivních aparátů jako nutné v zamezení kterékoliv hrozby ohrožující státní ideologii (Althusser 2014: 203). Informační služba mimo jiné vykazuje zároveň i známky toho, že represivní aparát není jen vykonavatelem represí, ale zároveň nositelem

státní ideologie (Althusser 2014: 85-85). Pokud jde o ministerstvo vnitra, analýzou oficiálních dokumentů, které samo vydává, šlo zjistit, že zaujímá postavení toho, kdo právoplatnou státní ideologii liberální demokracie šíří, a to zejména opakovanými proškolováními svých represivních složek, preventivními programy, informačními kampaněmi a vzdělávacími projekty. Jak popisuje Althusser, pro stát je nejen nutné ideologické aparáty připravit na šíření své ideologie, ale zároveň nastavit represivní aparáty tak, aby ji před nově identifikovanou hrozbou mohly bránit (Althusser 2014: 203-204). To, že je extremismus hrozbou pro ideologii státu a stát samotný, jsme mohli interpretovat z komplexnosti, z které ministerstvo extremismus vnímá. Postup Policie České republiky, vyhodnocené jako aktivní represivní státní aparát, je následně v podobě přímé konfrontace s aktéry extremismu (mimo jiné i dohled a dozor během demonstrací), jejich zadržení a vyšetřování naplnění skutkových podstat trestných činů. Kromě přímých zásahů a preventivních dohledů policejní složky samostatně vypracovávají vyhodnocení různých rizikových situací pomocí svých specialistů na extremismus. Jak jsme zjistili, Becker v tomto směru popisuje, že pro vymahatele pravidel je neskutečně významné, aby byl respektován veřejností (Becker 1963: 158).

Pokud jde o druhou otázku, která se zabývá tím, jak své postupy státní aparáty legitimizují, i zde jsme se mohli setkat s různými způsoby legitimizace. Bezpečnostní informační služba ve své legitimizaci naplňuje Beckerovo pojetí zájmu vymahatelů pravidel o ospravedlnění své existence. Alespoň co se týče analyzovaných kapitol popisujících postavení Bezpečnostní informační služby v boji proti extremismu, uchylovala se informační služba k prediktivním závěrům toho, jak se která současná situace může vyvinout v demokracii ohrožující, nicméně žádné návrhy řešení nebo konkrétní kroky k zamezení zhoršení situace informační služba nenabízí, kromě informace o tom, že je nutné tyto aktivity nadále sledovat a monitorovat, což, slovy Beckera, pak usnadňuje nejen legitimizaci jejich existence, ale zejména legitimizaci jejich aktivit vynucujících pravidla (Becker 1963: 157-158). Z tohoto důvodu se domnívám, že právě svým pasivním postavením v boji proti extremismu informační služba využívá pouze jistých prediktivních závěrů

toho, v co takové aktivity mohou vyústit, přičemž těmto teoretickým vyústěním lze zabránit dalším pečlivým monitoringem extremistické scény v následujícím období. Ministerstvo vnitra oproti tomu spolu s policií využívá jiných legitimizačních prostředků. Jednak jsou jimi různé mezinárodní úmluvy a smlouvy, kterých je Česká republika signatářem, což, jak bylo například popsáno ohledně Evropské unie, považuje ministerstvo vnitra za klíčový fakt toho, že veškeré postupy jsou tedy na stejné úrovni jako u ostatních evropských států a dalších členů mezinárodního společenství. Dalším legitimizačním faktorem pro ministerstvo vnitra je jeho úzká spolupráce s akademickou obcí a vynaložené finanční prostředky na různé projekty, sociologická šetření apod., přičemž pomocí tohoto faktoru si ministerstvo udržuje přehled o aktuálnosti dané problematiky.

Pokud jde o poslední výzkumnou otázku, zabývající se tím, zdali došlo ke změně používaných postupů v boji proti extremismu v čase, u všech tří sledovaných státních aparátů lze souhlasit. Už jen tím, že každý z těchto aparátů na samém počátku boje proti extremismu těžce nalézal samotné definice a prostředky k tomu, aby extremismus celkově dokázal legálně detekovat, došlo k jasnému vývoji. Nynější postupy se kromě reflektování jednotlivých trendů opírají i o různé legislativní změny, které rozšiřují pravomoci státních aparátů (jako v případě policie).

Co se týče samotného tématu této práce, charakter tématu není zdaleka vyčerpán. Téma poskytuje další analyzovatelné možnosti, jednak různé koncepce boje s extremismem u jednotlivých ministerstev, boj s extremismem uvnitř složek státních aparátů nebo například spolupráce jednotlivých státních aparátů s aparáty zahraničními s možnou komparací jednotlivých postupů. Zároveň výroční zprávy ministerstva vnitra poskytují široká statistická data, přičemž výzkum extremismu optikou vyšetřovaných trestných činů může poskytnout zdaleka jiné možnosti přehledu toho, jak se u nás extremismus vyvíjí.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Althusser, L. (1971). Ideology and ideological state apparatuses. In L. Althusser (Ed.), *Lenin and philosophy and other essays* (New York: monthly Review Press).

Althusser, L. (2014). *On the Reproduction of Capitalism – Ideology and Ideological State Apparatuses* (London: Verso).

Backes, U. (2007). Meaning and Forms of Political Extremism in Past and Present. *Central European Political Studies Review* IX (4), s. 242-262.

Becker, H. (1963). *Outsiders. Studies in the sociology of deviance* (New York: The Free Press).

Bezpečnostní informační služba (2017). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2016*. (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2019a). *Co můžete udělat* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/co-muzete-udelat/>, 20.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2019b). *Poslání, zásady a krédo* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/poslani-zasady-a-kredo/>, 20.3. 2019).

Blumer, H. (1986). *Symbolic Interactionism: Perspective and Method* (Berkeley: University of California Press).

Černý, P. (2005). *Politický extremismus a právo* (Praha: Eurolex Bohemia).

Černý, P. (2008). *Právní ochrana před extremismem* (Praha: C H Beck).

Davenport, Ch. (1995). Multi-Dimensional Threat Perception and State Repression: An Inquiry into Why States Apply Negative Sanctions. *American Journal of Political Science* 39 (3), s. 683-713.

- Davenport, Ch. (2007). State Repression and the Tyrannical Peace. *Journal of Peace research* 44 (4), s. 485-504.
- Dvořáková, I. (2010). Obsahová / formální obsahová / kvantitativní obsahová analýza. *Antropowebzin* (Dostupné online: http://www.antropoweb.cz/media/webzin/webzin_2_2010/Dvorakova__I-2-2010.pdf).
- Earl, J. (2011). Political Repression: Iron Fists, Velvet Gloves, and Diffuse Control. *Annual Review of Sociology* 37, s. 261-284.
- Elliot, G. (2009). *Althusser – The Detour of theory* (Chicago: Haymarket Books).
- Fawn, R. (2001). Czech Attitudes towards the Roma: „Expecting More of Havel’s Country“? *Europe-Asia Studies* 53 (8), s. 1193-1219.
- Franzese, R. J. (2009). *The sociology of deviance: differences, tradition, and stigma* (Springfield: Charles C Thomas Publisher).
- Grattet, R. (2011). Societal Reactions to Deviance. *Annual Review of Sociology* 37, s. 185-204.
- Gündogan, E. (2010). Postmodern Politics and Marxism. *CEU Political Science Journal* 5 (1), s. 53-80.
- Havlík, R. (2015). *Úvod do sociologie* (Praha: Karolinum).
- Hirschfield, J. P. (2008). The Declining Significance of Delinquent Labels in Disadvantaged Urban Communities. *Sociological Forum* 23 (3), s. 575-601.
- Charvát, J. (2007). *Současný politický extremismus a radikalismus* (Praha: Portal).
- Kužel, P. (2014). *Filosofie Louise Althussera – O filosofii, která chtěla změnit svět* (Praha: Filosofia).
- Loewenstein, K. (1937). Militant Democracy and Fundamental Rights, *The American Political Science Review* 31 (3), s. 417-432.

Mareš, M. (2006). *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti* (Praha: Ministerstvo vnitra).

Mareš, M. (2015). Znalci na extrémismus: sociální vědy ve službách vnitřní bezpečnosti? *Social studies* 12 (2), s. 69-82.

Ministerstvo vnitra České republiky (2018a). *Extremismus – Souhrnná situační zpráva 4. čtvrtletí roku 2017* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>, 15.3. 2019).

Ministerstvo vnitra (2018b). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2017*. (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2019a). *Bezpečnostní hrozby* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>, 19.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2019b). *Co je extremismus* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>, 19.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2019c). *Projevy extremismu a předsudečné nenávisti – Souhrnná situační zpráva 4. čtvrtletí roku 2018* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>, 15.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2019d). *V čem spočívá hrozba extrémismu* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/v-cem-spociva-hrozba-extremismu.aspx>, 20.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2019e). *Zákon o Bezpečnostní informační službě. Sbírka zákonů České republiky* (Dostupné online: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=154/1994&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy, 15.4. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2019f). *Zákon o Policii České republiky. Sbírka zákonů České republiky* (Dostupné online: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka->

zakonu/SearchResult.aspx?q=273/2008%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy, 15.4. 2019).

Policie.cz (2019). *Co je extremismus* (Dostupné online: <https://www.policie.cz/clanek/ncoz-extremismus-co-je-extremismus.aspx>, 18.3. 2019).

Raybeck, D. (1988). Anthropology and Labeling Theory: A Constructive Critique. *American Anthropological Association* 16 (4), s. 371-397.

Sociologyindex.com (2019a). *Labeling Theory* (Dostupné online: http://sociologyindex.com/labeling_theory.htm, 15.4. 2019).

Sociologyindex.com (2019b). *Moral Entrepreneurs* (Dostupné online: http://sociologyindex.com/moral_entrepreneurs.htm, 15.4. 2019).

Thorsell, A. B., Klemke W. L. (1972). The Labeling Process: Reinforcement and Deterrent? *Law & Society Review* 6 (3), s. 393-404.

Urban, L., Prošek, Z. (2008). *Sociologie trochu jinak* (Praha: Grada).

Vláda České republiky (2019). *Bezpečnostní rada státu* (Dostupné online: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/brs/brs-uvod-3851/>, 23.3. 2019).

Analyzovaná data:

Bezpečnostní informační služba (1998). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 1996 a 1997* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2000). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 1998 a 1999* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2001). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2000* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2002). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2001* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2003). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2002* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2004). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2003* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2005). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2004* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2006). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2005* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2007). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2006* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2008). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2007* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2009). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2008* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2010). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2009* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2011). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2010* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2012). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2011* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2013). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2012* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2014). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2013* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2015). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2014* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2016). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2017). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2016* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Bezpečnostní informační služba (2018). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017* (Dostupné online: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>, 16.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (1998). *Zpráva o postupu státních orgánů při postihu trestných činů motivovaných rasismem a xenofobií (1997)* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (1999). *Zpráva o postupu státních orgánů při postihu trestných činů motivovaných rasismem a xenofobií nebo páchaných příz-
nivci extremistických skupin a o aktivitách extremistických uskupení na území
České republiky v roce 1998* (Dostupné online: [https://www.mvcr.cz/clanek/extre-
mismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx](https://www.mvcr.cz/clanek/extre-
mismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx),
22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2000). *Zpráva o problematice extremismu na
území České republiky v roce 1999 (ve srovnání s rokem 1998)* (Dostupné online:
[https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strate-
gie-boje-proti-extremismu.aspx](https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strate-
gie-boje-proti-extremismu.aspx), 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2001). *Zpráva o problematice extremismu na
území České republiky v roce 2000* (Dostupné online: [https://www.mvcr.cz/cl-
anek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extre-
mismu.aspx](https://www.mvcr.cz/cl-
anek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extre-
mismu.aspx), 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2002). *Zpráva o problematice extremismu na
území České republiky v roce 2001* (Dostupné online: [https://www.mvcr.cz/cl-
anek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extre-
mismu.aspx](https://www.mvcr.cz/cl-
anek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extre-
mismu.aspx), 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2003). *Zpráva o problematice extremismu na
území České republiky v roce 2002* (Dostupné online: [https://www.mvcr.cz/cl-
anek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extre-
mismu.aspx](https://www.mvcr.cz/cl-
anek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extre-
mismu.aspx), 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2004). *Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2003* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2005). *Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2004* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2006). *Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2005* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2007). *Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2006* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2008). *Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2007* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2009). *Problematika extremismu na území České republiky v roce 2008* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2010). *Problematika extremismu na území České republiky v roce 2009* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2011). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2010* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2012). *Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2013). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2012* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2014). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2013* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2015). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2014* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2016). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2015* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2017). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2016* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

Ministerstvo vnitra České republiky (2018). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2017* (Dostupné online: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>, 22.3. 2019).

9 Resumé

The aim of the thesis is to observe the the role of state apparatuses of Czech Republic, specifically the repressive ones, when they are dealing with political extremism on our territory from the creation of an independent state in 1993 to present. Essential for the purpose of the thesis is to understand how state apparatus work in the Czech Republic, how they define political extremism and, of course, how they legitimize their practices to combat it. At the same time, the time delimitation from 1993 to present enables us to depict a possible development of partial attributes over time.

The thesis uses a ideology theory by Louise Althusser and labeling theory by Howard Becker to interpret specific strategies and ways which are used in procedures against political extremism and also to define their purpose. Label theory provides a broader explanation of the way in which state apparatus may work and what means and legitimation tools they use. The thesis focuses on the introduction to these theories for the reason the the interpretation of the obtained data.

The thesis also introduces how the law and Constitutional order of the Czech Republic works with the term “*extremism*”, respectively, how it defines it and which state apparatus deal with it. The methodological part of the thesis is focused on the analysis of the data itself. The acquired knowledge is evaluated in the conclusion.